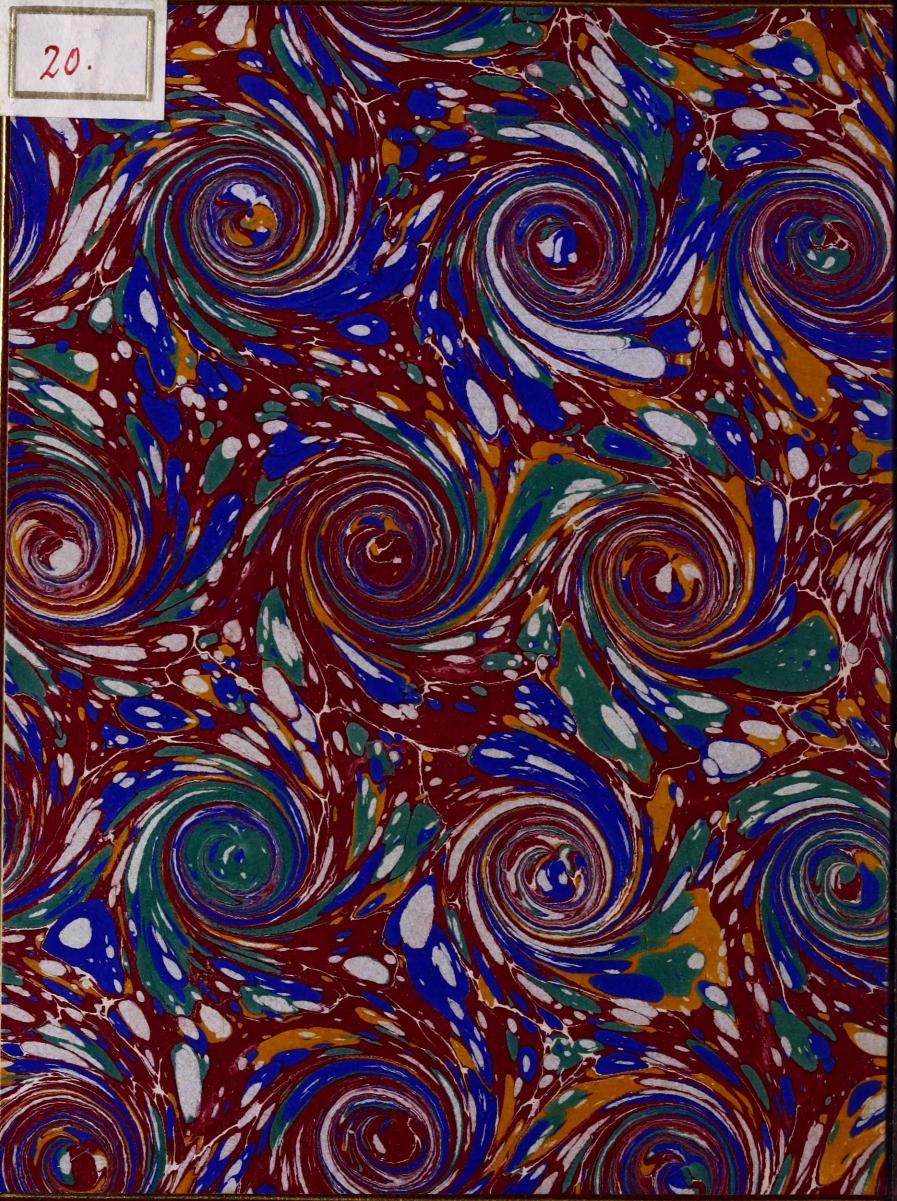

20.

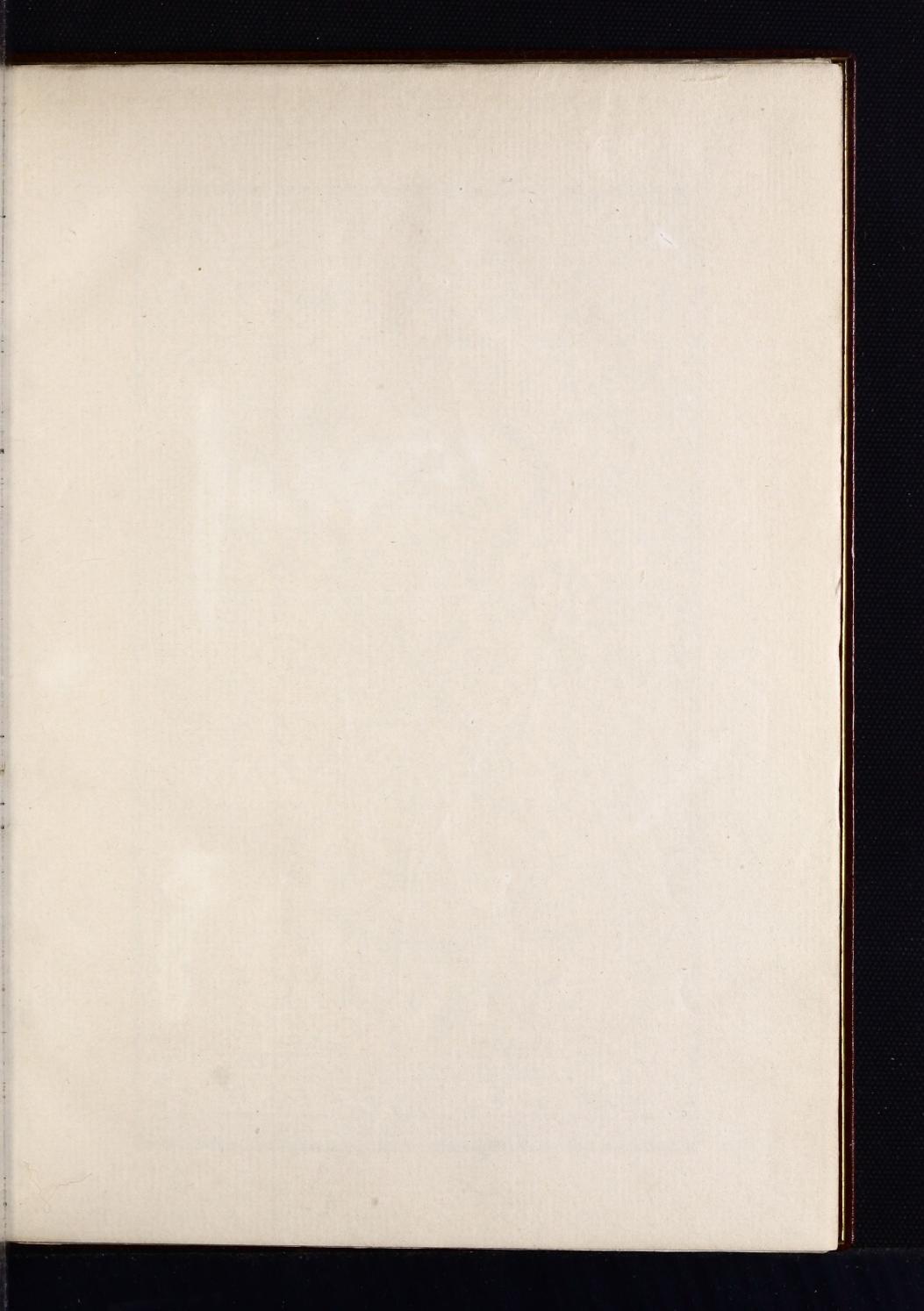

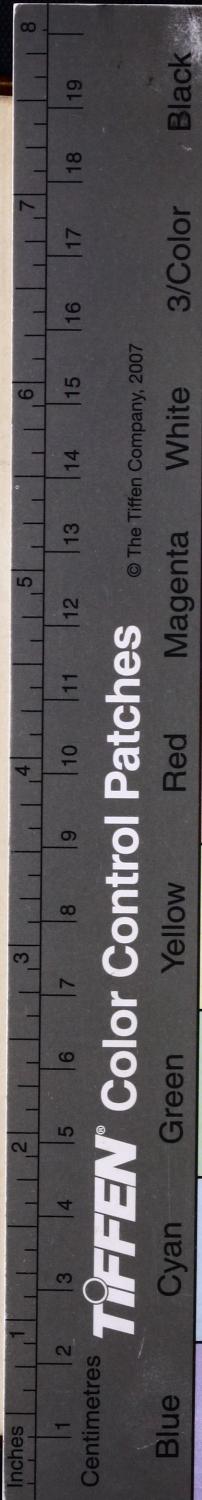

GÖTTERMAYER N. KÖNYVKÖRÖS BUDAPESTEN

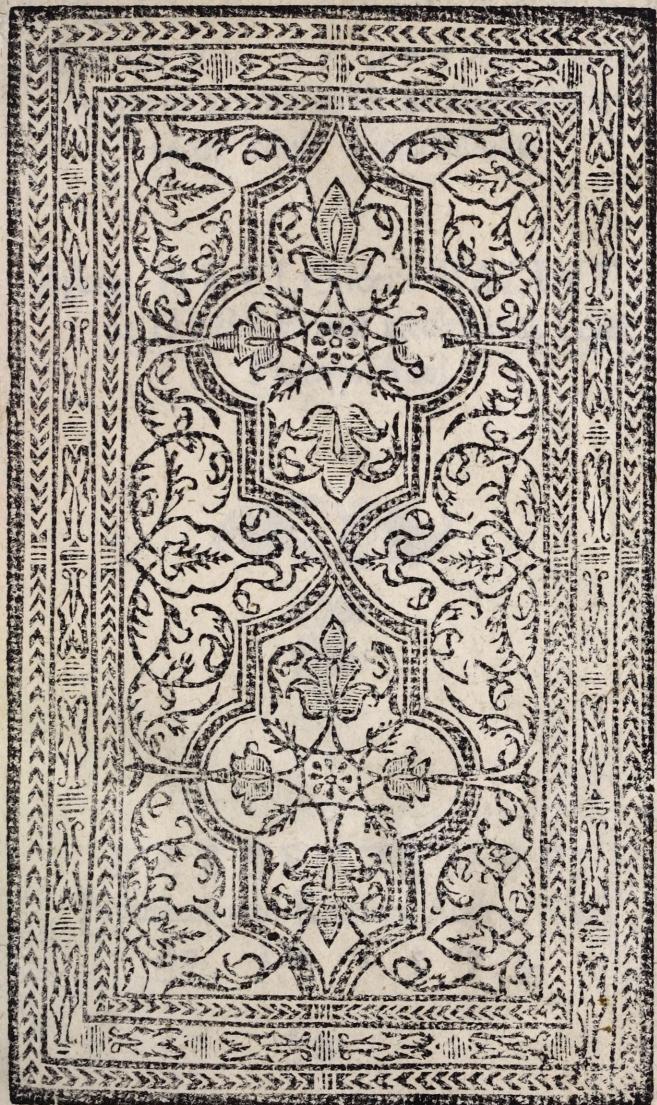
Réte 20.

1363
5

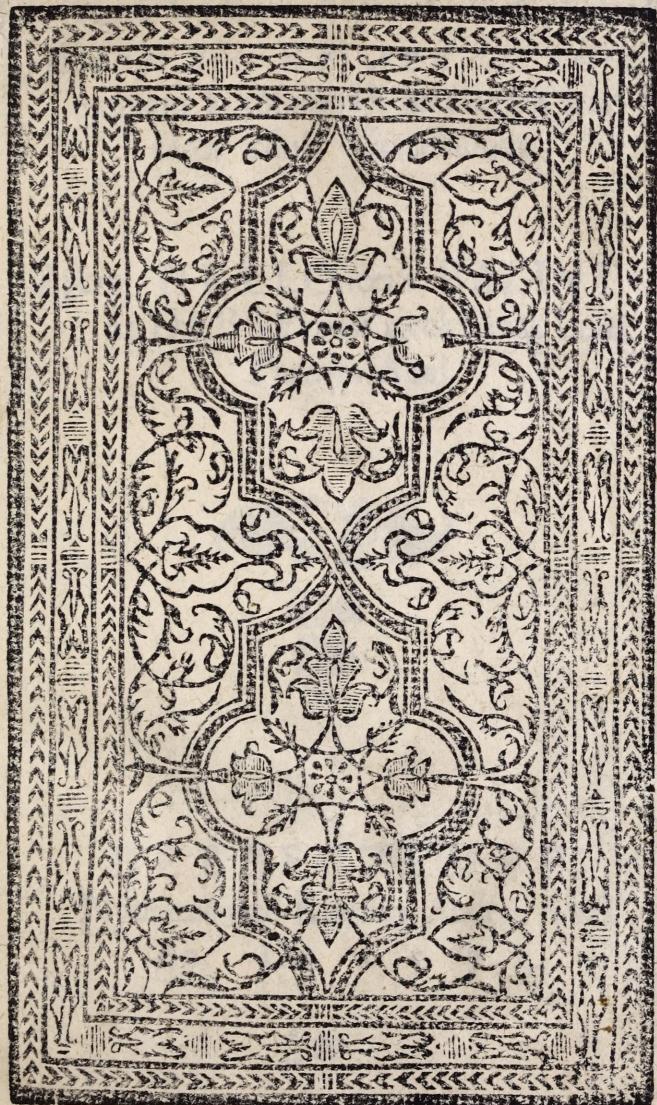

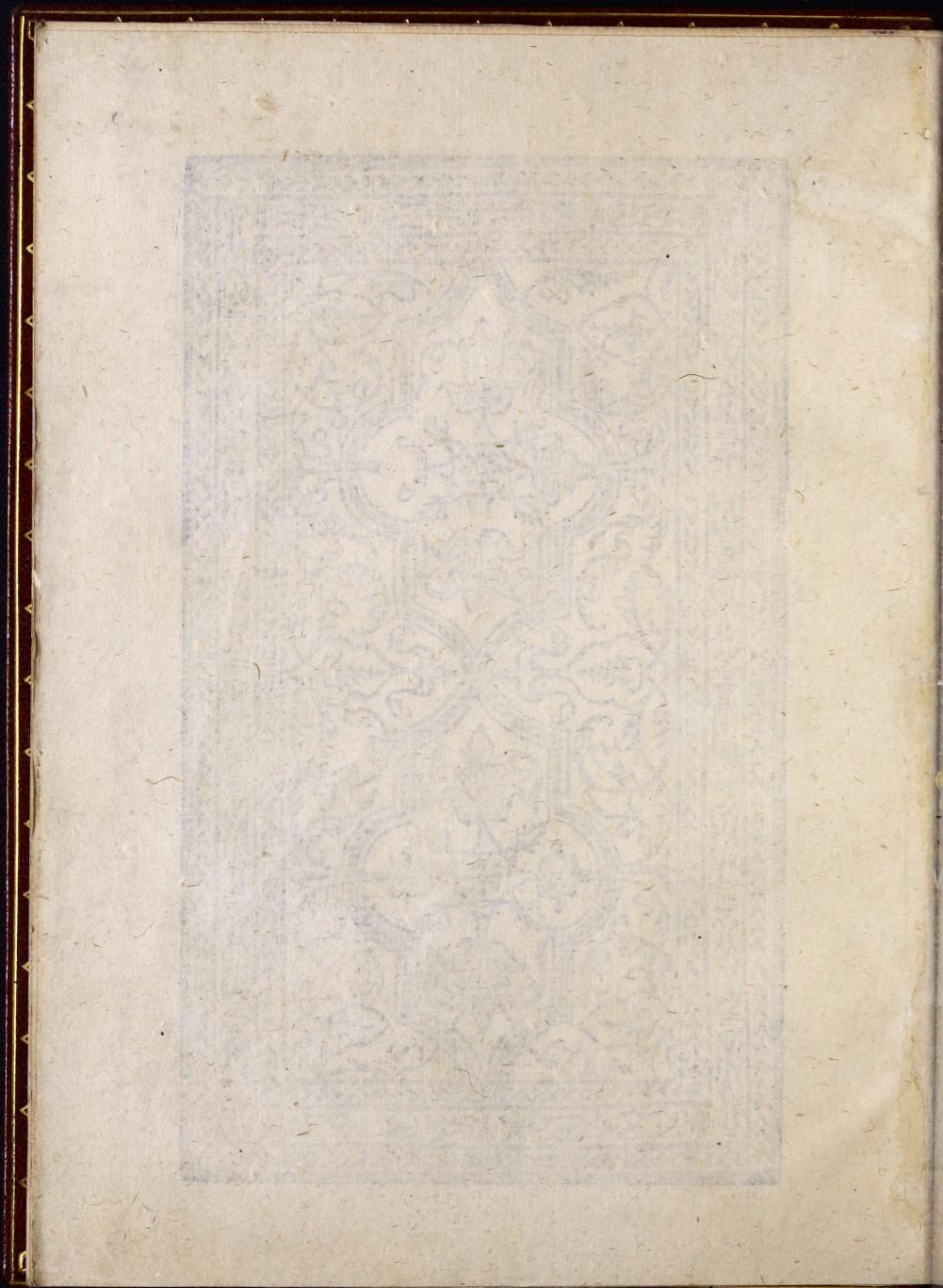
1 e.b.

卷之三

i e.b.

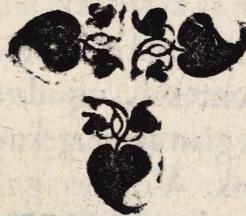

A Z E G R I KEREZTIEN ANIA ZENT EG-

HAZNAK ES AZZAL EGIE-
tembem az többinekis tanusagara irat-
tator rövid Catechismus.

Zykraj HELLOpœus BALINT Alkal
az DEBREczeni Ecclesianak Lelki
Pazsora Alkal.

DEBRECZEMBE;
Nyomtatattor Komlos Andras Alkal.

An. Do. 1574.

A Z E G R I A N I A

ZENTEGHAZBAN VALOSZEN-
TEK NEK, AZ IESVS CHRISTVS VE-

reuel meg mosogattatot hiueknek, mint tiszteleendő
attiaiainak, es az Iesus Christus iuhainak keuan

az Atia Istentől kegielmet bekeseget es

bölcselegnek Lelket az Ie-
sus Christus aljal.

A T Echismusnak neveztek az Egy-
rögök affele tanításnak moggiat, mel-
ben az kereszteni hitnek, főföarticu-
lusí es czikkeli, rövid kerdesekel, es
feleletekel, vég adaratnak elönkben,
eleuen houal, hog végian azon igekuel, vizza adgiak,
es felellick az tanulok. Volt penig zokas eleitől fo-
guan az Ecclesiaban, hog effele Catechismussokra,
zokratnak az köfseget, es mostes sok do'gokert zükseg
meg lenni. Előzér merc illik mindenembernek, ennyi
sok terouazo Lelkeknek, dogleletes tudomania kö-
zöt, az δ Leiki esmeretiben bizoniosnak lenni, hitiről
es ertelmeről. Es az mint Zent Peteris int, vallaltis-
tenni mindenek előt, es mindenüt, valahol kerderre-

edök,

BATH GYÖRGY
KÖNYVÍRÁG

AKADEMIA
KÖNYVÍRÁG

tőnk, minemű hitőnk legien az Iesus Christusban. A-
zokaert az ells Ecclesiaban, zokals vala, hog az Po-
gansagbol meg teert őreg embereket, soha addig az
kereziseg által be ne fogadnak az Ecclesiaban, mig az
Catechismust el nem módanaiaik es vallást tennenek,
az Iesus Christusrol, kiker azokacri Catechumenuso-
knak hinnak vala.

II. Masodzor miert hog feledekeni az embernek el
meie, es kiualtkeppen az zegen köfsegnek, ki deakol
sem tud, es sokra vagion gongia, es ez vilagi inségben
es munkabá zakad zégennek naika. Ezek az mikor er-
keznek prædicatioikban (kik semmik nē egiebek hanem
az Catechismusnak boüb magiarazattia) noha halliak
az Istennek igeiet, de czak igen keueler tarthatnak fe-
iekben bēne. Ezeket illik Catechismusra, s àrrais men-
tül lehet rövidebre zoktatni, kit mentül nagiob műka-
ual, igerüligere, meg tanul, attulni erőssebē meg em-
lekezik rola, es ahol rea kerdik elô tudgia adni.

III. Sót inkábbis igekezik tanulni, ha erti hog elô
kerdik rüle.

III. Negiedzer pénig miert hog keueliek az embe-
rök, es lattiuk lokaknak vakmerőleget, kik az menej
rudomanrul mosdarlanul zolnak, zükseg bizonios for-
manak lenni, meg az zolasbanis, olnak, kit az zent ira-
snak neliue ad elönkben, es íg inkab nem reued el az

A ij igalsag:

igáság: Mert ha egiéb mesterségekbé és tudománybanis, meg kevákatik az tulaidon zolasnak mogia, sokkal inkább az időszitő tudományban, kiben semmit embernek nem zabad, az önnön agiabol gondolni. Erről írt az Zent Pal meg amaz fűpüspököt Timotheust.

2. Tim. I. Meg tárcaid az egienes és igaz igekekkel pelldaiat, kikeretet tűlem halottal, hittel és beretettel, meli vagyon az Iesus Christusban,

V. Vegezetre íg be dugazoltatják az karomloknak zaiokis, kik hog az ökevanságok zerent nem egészünk velek, eretneknek mernek mondani. Ezek ellen ha az te Catechismusod által, vallást teljesen hog igaz hitőd vagyon az Iesus Christusban, zegienből magradnak.

Meli igen zűkséghes dolog legyen penig, az embernek, kicselegető fogua, az Istennek igejet tanulni, erről azok, valakik az őrök életnek fiai akarnak lenni. Noha ez vilagnak fiai, Elsaunak moggia zerent, eg tal lenczén, zabadon elczerelik az fiúj melatoságát. Mere mikoréppen hog az hitnekül senki nem lehet ISTENnek kedueben, azonkoréppen Zent Pal módasa zerent, az hirt hallasbol vago, az hallas Isten igeiebül. Azért nem oknélkül mongia az időszitő, hog bodogók azok, az kik halgattak az Isten igejet, és meg tartiak Zent Iánosnak penig nolczadiák rezében ezt veri bizonios

czeger-

4

czegernek, ki meg valazia az Isten fiait az haragnak
edenitül, mōduan. Valaki Istentől vagyon halgattia
az Istē bezedet, ti azt nem halgattiatok, hog Istētől né
vattok. Am czudallia bator Cresus az ú kazdagsagar,
Alexáder nag birodalmat, Aristoteles vilagi bőlczeſe-
get. Hercules vitezi erejet, am úzze, fulta ez vilagot,
az kinek kel az Istē fiai valazzak azt az iob reſt, kit Ma-
riabā diczer Christus, es ki ſenkitől el né veretik. Ama-
zok penig mind el mulandok: Es mint hog az tobzodo
kazdaggal minden iozagokat it ez vilagon meg eme-
zettek, az masuilagó üressé maradnak. Nem oknekül
hasonlitia az Iesuſ Chriſtus az mēnieknek orſagar az
záto földben el reitet kinczhez, kire az meli ember ta-
lalkozik el reiti, es drömeben el megien, es minden io-
bagat el aduan, meg veszi azt á földer.

Ezekre zerelmes atiamfiai, het eztendeig rikéztek, legeletetvē az Iesuſ Chriſtus aniazenteghazar, nem
zúncem meg eiel nappal, titeket tanitani, es inteni, nag
zorgalmatolsaggal, hiüleggel es kónúhullarassal, kirül
mint hog mostan bizonlagim vattok, mindfeienkent,
es jo emberseggel, nemeli tudatlan zamaroknak, es
tunia heréknek, es iregiéknek zaiokat be dugtatok,
azonkeppé ketségnélkül dűczölegim leztek, az Vrnak
napián Hog nem hiaban futottam es munkal-
kortam közterek, ha az en túlelm vöt tudomanban,

A iiij holtig

holtig meg marattok. Söt talam ingien zükleges sem volna, ez en mostani intesem, ha nem felnek rajta, hog amaz regikigio, ki Euat meg czala az ő alnokslaval, az ti elmeteket el ne hitesse az eggügßegétl meli vagon az Iesus Christusban. Mert nem ells dolga az a Sarannak, hog Istenból ki kóuelse az benneteket, kiker az Christus mondaia zerent, sinte vég rostaljon az mit zoktak az buzat rostalni. Nemis ragadhattuk hog de ezt rendetl fogua ez, ez őrdögnek rostaia, közöttetek kemelletlen nem volt volna, ki ellen veletek egitemben mindenkor vigiaztam, es tusakottam, hog Isten segetsegeból vczuua ne valnatorok, hanem mint az iobuza, cíztulnatorok inkab. De az en ki iðuetelem vran igen feltelek benneteket. Söt inkab Iesus Christusnak valaztot hiuei, es ennekem zerelmes atiamfaj, emlekezzetek meg enni sok keserues műkamrol közvetek, es ne haggiatok azt el bomlani, á mit bennetek en altalam építet az Isten Lelke.

E vegre engem, ki mindenkor meg emberletterek, es IESVS CHRISTVS NAK igazzolgaianak tartottatok, az en tanítasomnak, es az igaz tudomannak, rövid sommaiát, ez Catechismusban melre eleuen neluemuelis tanitlak vala benneteket, ki niotram fükeppen az ti keduetekert.

Oluasatok, oluastalsatok, tanulliatok, germekczelek

teker es hazatok nepetis tanicztok meg rea. Az igaz
tudomának zykit zep renduel, niluan valo kerdesekel
es feleletekkel igen rövideden be foglaltam. Hizem,
hog ti veletek egetemben sok iamboroknak kedues
lezen ez kőnueczke, Erre ez Summara nezzetek czak
nem cza latrok meg. Ki ualképpen penig az Vr va-
czoraiarul es Istennek őrök időknek előtte valo vala-
zrasarul, az meli tizta tudomant en tülem tanultatok,
attul el ne alliatok. Meliket gőnőrőseges es zükseges
Articulusnak, közterek valo prædicallasa miat az tö-
biuel egetembe sok zdalmat, zickot, senegest zen-
uetrem à mint cuggiatok. Es ez kis kőnueczkebenis ki-
ualtkeppé az eggikröl emlekeztem. De az masik kőn-
ueczket kit ezzel egetemben boczattam ki, vgan czak
ez ket őröl irtam fükeppen, hog valaki meg akaria er-
teni, es az igazat az hamistul meg valaztani, czak aze
olualsa es tanullia, nem panazolkodhatik nehezsege-
rül azt hiszem. Igen ezerekben legien penig az Zent
Ianosnak imez paranczolattia (1. Ioha. 1.) Valaki me-
gien ti közitekbenes nem vizi ezt è tudomant, hazarok
ban se fogaggatok, es ne kozonnetek is neki. Ez az en
intelem es hozzatok valo io akaratónak tauolletem
bennis iclentesse, ha söt fogattok, es á tudoman mellec
Zent elietet eltek, es minden gonoz peldatul meg o-
iatok magatokot, ez atkozot es vizzas nömzetseg kë-

zör,

zé. Reménsegem is vágjon penig kegelmek felöl,
hog az ki az iot el kezze bennetek, vighezis vizj. Sőt
kerem is az mi Vrunk Iesus Christusnak Szent attiár
hog aggia ti nektek az boldogségeknak, es ielenesnek
Lelker, az δ maga elmeretire, meg vilagosítuan az
ty elmeteknek zemeit, hog meg erczetek mi
legen az ú huatallianak remélege, es az δ
údiczöleges öröksgenek kaz-
daglaga' az zentekben,
Amen.

Zykzaj H E L L Opœus B A Lint Debrec-
czeni P R A E dicator.

Catechi

CATECHISMVS, ZEREZETET.

MI VEGRE TEREMTE ISTEN
az embert?

Hoḡ, az ő teremtő Istenet meg, esmerie, es tisztele.
HANI KEPPEN KEL ISTENT
meg esmerni?

Ker keppen alattiarol, es akarattiarol.

MIT KEL TUDNONK AZ
Isten allaattiarol?

Ezt summa zerent, hoḡ eḡ az Isten, ki minden ioc-
knak oka, es az eḡ Istelegbē harom zemeli vagion,
Atia, Fiu, es Szent Lelek.

MIT KEL TUDNONK AZ
Istennek akarattiarol?

Az mint Szent Janos tanít, környuenek hatodik reze-
ben monduan: Ez az Istennek akarattia hoḡ, min-
den valaki lattia az fiut, es hizen ū benne, el ne vez-
zen hanem őrök eltere legien.

ZOLINILVABBAN AZ IS-
ten allattiarol es mond meg, miczoda az Isté?

Az Isten őrökke valo Lelek, vegetlen termeszeti, es
es bölcsességű, mindenhato, jo, irgalmas, zabados,

B es va-

es valrozhataratlan, minden allatoknak teremtette, es
meg tartotta, Atia, Fiu es Szent Lelek.

HANI AZ ISTEN?

Cziak eг, es nem сб egnel, mi keppе iruan vagion
Moylelnel: Hald meg Izrael, az Ichoua az mi Iste-
nőnk czak eг Isten Deut. 6.

MIER TAHAT HOG HAR- mat nevezőnk Atiat, fiut es Zent Lelket?

Ezzel mi harom Istent nem vallonk, hanem cziak
azt akariuk ielenteni, az iras zerent, hogaz eг Iste-
segben harom zemeli vagion.

MICZODA AZ ZEMELI?

Oli elб ertб, es okos allat, kinek magaban vagion
valosaga, es kбzбlhetetlen tulaidonsaggal mastul
meg, valaztatik.

BIZONICZ MEG HOG, HA- roni zemeli vagion az Istensegben?

I. Szent Matherak huzon nioladik rezzeben. Kб.
rбzбllietek Atianak es fiunak, es zenileleknek ne-
ueben.

II. Szent Janosnak elб leuelenek бtбdik rezze-
ben, harman vannak az kik menibбl tanu bizonlagot
terznek, az Atia, az fiu, es az Zent Lelek.

III. Szent Matherak harmadik rezzeben vgian
lathato keppen mindenik zemeli ki ielenti magar,

merc

mert az Atia mindenből zöllalala, az fiu az Iordan vizeben kereztőlködik, Szent Iános által, az Szent Lelek Galamb kepében zal az Christusra.

III. Szent Iánosnak tizenegyedik rezzeben, mind haromról zol az Christusis, en kerem az Atiat es mas vigazatot ad tinekrek.

V. Végezetre Szent Pál Corintusban małodzor küldöt leuelenek tizenötödik rezzeben, mind az harom neveuel algia az zenekek, monduan : Az mi Vrunk I E S V S N A K kedue, es az I S T E N - N E K zetereti, es az Szent Leleknek kúzlelse legien ti velerek.

MICZODA KÓZÓK VAGI- on az haromnak eg massal ?

Valami az Istenseghez illik mind köz az, löt eggiek abban, mert oly Isten az fiu, es az Szent Lelek mint az Atia, oly vegheterlen, bélcz io, teremtő mint az Atia.

BIZONICZ MEG HOG IS- ten az Fiu.

I. Az meli Angyal tuskakodék Isakobbal ki az fiu vala. Oseas Propheta tizenkettedik rezzeben, Iehouanak seregöknek Istenenek nevezzi.

II. Jeremiasz az Dauidnak magzattiat Iehouanak mi igassagonknak mongia Cap 33.

III. Erős Istennek es Immanuelnek az az veleink
valo Istennek Elaias 7. 9.

III. Szent Ianos első reszében az iger Istennek, hu-
zadikban Szent Thamas Ó Vranak es Istenenek ne-
uezi.

V. Szent Pal Romaban irr leuelenk kilencedik
rezeben, mindeneknek földet valo Istenek, es Ó-
rökke aldandonak.

VI. Szent Ianos az ú leueleben azt mongia felölle,
igaz Isten es Órök elet. 1. Ioan. 4:

VII. Söt erős bizonylag ez, hog mindeneknek terem-
tője, az mint Szent Ianos mongia elss rezeben.
Mindenek Ó altala lóttenek, es ú nalanekül semmi
nem lót, es Szent Pal mindenek ú altala, teremtē-
tenek lathatok es lathatatlanok, mennieiek es földi-
ek. Colo. 1.

VIII. Vegezetre oli tulaidonlagokkal ekessiti meg
ütet az iras, kik semmi egieb állathoz nem fernek,
hanem csak az Órökke valo felleghez: Mint mikor
Abraham előt valonak, Órökke valonak, elsőnek,
vtolsonak, veghetetlen bőlczessegünök, minden tu-
donak, ziuek titkanak visgaloianak, mindenhatonak,
valtozhatatlanak, es Atiaual egienlönök, es egien-
löképpen tiztelendönök, imadandonak mögia lenni.

BIZONICZ MEG, HOG IS-
III ten legien az Szent Lelek? I. Az

I. Az Szent Leleknek neuebennis körözölődőnk,
Christus paranczolatia zerent, mint az Atiaieban es
fiueban.

II. Massodzor Moysesnek ellő körmenek ellő reze-
ben az teremtesbennis munkalkodik Esiobnak 33
rezeben. Elihu δ terétdienek vallia : Söt az zűznek
mehebennis, az Christus emberi termezetit δ te-
remtőte. Math. 1.

III. Szent Peteris azr mongia Ananiasnak, miert ha-
zudal az Leleknek minem embernek hazudal, ha-
nem Istennek Actor. 5:

III. Vegezetre Istennek Templomanakmódatnak
az hiuek, mert Istenek lelke lakozik bénék. 1. Cor. 3.

MOND MEG AZ TIS MIC ZO-
da külömség vagion körztök ?

Az Arianak termezet zerent valo tulaidonsaga ez,
hoḡ öröktü'l foguan zülte az ú fiat, tizti zerent penig teremtő.

Az fiunak termezet zerent valo tulaidonsaga ez
hoḡ, zületőt az Atiatul, tizti zerent penig meg valto.

Az Szent Leleknek termezet zerent valo tulai-
donsaga ez, hoḡ zarmazik az atiatul es az fiutul, tizti
zerent penig meg zentőlő.

BIZONICZ MEG HOG AZ
Atia zülte az ú fiat ?

Niluan vagion czak az neubolis, mert azt hiuk
Atianak az kinek fia vagion.

Touabba Istennek eggietlen eg zülötrenek, siasat
vág tulaidon fianak, valolsagos fianak giakran mö-
datik az irasban.

Szent Pal penig minden teremter allatoknak el-
fö zülötrenek neuzei Colos. 1.

BIZONICZ MEG HOG, AZ

Szent Lelek zarmazek az atiatul es fiatul.
Valogatasnekül mind az Atia, mind az fiu Lelke-
nek mondatik. Szent Janosnal penig, Christus eg-
giút aze mongia, hog az Atiatul zarmazik Ioan. 15.
Másut hog az öueböl (az az Christusebol) vezen.

MICZODA AZ ATIA?

Az atia elis zemeli az ISTE Nsegben, ki sem zü-
leter, sem löt, sem zarmazot, mastul senkitül hanem
éröktül fogua zülie az öfiat es az öfiaual es Szent
Lekeuel egieremben, minden allatokat semmibül
teremter es tart.

MICZODA AZ FIV?

Az fiu masodik zemeli az Istenlegben ki éröktül fo-
gua zületteret az atiatul, ki az idöknek teliessege-
ben az emberi testet fel veuen löt minekönk ből-
czessegünk, igassagonk, zentségünk es valczagunk.

MICZODA AZ SZENT LE- LEK?

Az Szent Lelek harmadik zemeli az Istenlegben, ki
dróktól fogva zarmazik az atiatul es fiutul, ki az hi-
ueknek ziukeben vég lakozik, hog vionnan züllie 8-
ket, meg zentellie, es az drók elternek drókségenek
bizonlagara meg peczetellie.

M E L L I K Z E M E L I V Ö T T E fel az emberi teste?

Czak az masodik zemel az Istennek fia, ammint Szent
Janos mongia. Az ige teste lón Ioan i.

M I C Z O D A A Z I G E N E K M É G testesüllesse?

Az Istenlegnek es emberségek czudalatos eg-
zemeliben valo eggiesülesse az Christusban, hog
noha mind az ket termezetnek tulaidősaga keppen
meg maradnak, mind az altal czak eg legien az ze-
meli, igaz Isten es igaz ember, Istennek fia es Daui-
dnak magua.

M I E R T K E L L E T A Z M A S O- dik zemelinek meg testesülni?

Hog minekönk Christusonk lehetne, az az Pro-
phetank Kiraliunk es oli fő Paponk, ki melko ese-
leg lehetne az Isten körök es emberék körök valo-
közbeniarasra.

M I C Z O D A A Z FŐ P A P , Istenül valaztator es Szent Lelekkel, merceknekül meg

meg kenetetet zemel, ki erre rendeltetet, hog az Euangeliomot ki ielenisie, magat meg aldozza, es esedezsek eretbnk, es aldozattianak (imai siaganak erdemuel (kiben igirici vagion hog meg, halgat-alsek) nieren minekbnk bu nbnk boczanattiat es brök eletter.

MICZODA AZ KÖZBENIA- RO?

Oli zemeli ki az meg haragut Isten kbzdt, es az bùnbs emberi nemzet kbzdt, igassagual, engedelme-
uel, aldozattiaual, es tòrekòdeseuel bekelseget ze-
rez, es az Ania zenteghaznak mind addig gongiat vi-
seli, mig az bodogsagban be vizi.

MIERT KELLET AZ KÖZ- ben iaronak emberre lenni?

Hat oka vagiou.

I. Elbzdt hog Istennek igassagnak eleger tehetne,
meli az keuannia vala, hog mi keppen ember ver-
kbzdt vala, azonkeppen ember fizetne.

II. Masodzor hog meg halhatna, ki az Istenleghez
nem fer vala.

III. Hog mi atiankfia es velbnk eg test, eg ver le-
uen, hiu Papok lenne, es bròmest el iarna az mi
Istennel valo meg bekeltetelsbnkben.

III. Hog az mi termezetonket fel bktzuen, min-
kes-

ketis Istennel eggiesitene , es Isten fiaua renne.
V. Hog meg kostoluan az mi niaualiankar,es bön-
tül el valua minden kesertetinket , inkab tudna
raitonk kóniðrulni.

VI. Hog az δ testenek,fel tamadassat eruen,az mi
testönknek fel tamadassarolis bizoniosok lennenk.

M I E R T K E L L E T A Z K Ó Z- ben iaronak Istennekis lenni ?

Hat oka vagon annakis.

I. Hog mint az bünnek folgia vegheretlē halal vala,
az ökeppé az kezesnekis vegheretlē termezeti léné.

II. Hog karomlas nekül,az igaz Istennek,az bün
ellē valo haragiát el vilécherne, es meg giozherne.

III. Hog az halalt még giozuen, az el veztet δ;
rök eleter minekδnk vionnan nieg adhatna.

III. Hog az Aniazenktraghaznak minden idő-
ben,minden helien, es minden züksegδnkben,ielen
segitsigūl lehetne.

V. Hog az Isténék titkait, es minden Decreto-
mat, az mi iduðsegδnk felöl tudharna,es erhetne.

VI. Hog az embereknek ziuekritkair alal latha-
tna,es minden sohakodassokat az δueinek meg er-
ghetne , ezek penig nem fernek teremter allathoz.

M I E R T K E L L E T A Z K E T termezetböl czak eg zemelinek lenni ?

C

I. Elzör

I. Előzör hog az mi Istennel való meg bekeletere, ssónknek oka lehetne, mert az bekesseg zörzönök, mind az két meg haragut felnek, barattianak kel lenni.

II. Hog zalaiais lenne, mert miképpen öbenne az Isteleg az emberseggel eg zemellie löt, ig mics neminemü modon, ISTENNEL eggiesülünk es az Isteni tervezetben rezesek löttönk az ö Lelke altal.

MICZÖDA EGIEB NEVEI vannak az Isten fianak?

Sok dolog volna azokat elő zamlalni de harom fönuezeti vadnak, kiket iol ezönbén kel vennünk, Ig è belkzeseg, es Istennek kepe abrazattia.

MIOKAERT NEVEZE tek igenek?

I. Előzör örökké való tervezetihöz kepest, mere miképpen az embernek elmeie, soha az belsö ige nekül, vagy gondolkodás nekül ninczen, ig az fiu örökiül fogua vala az atianal, a mint Szent Janos mongia kezdetben vla az ige, es ez az ige Istennel vala.

II. Masodzor mert Saz kire eleitul fogua nezet az Istennek minden igeigeti, mint iru vagyon Szent Janosnak elsö rezeben. Az kirol írt Moyses, es az Propheták, meg találtuk.

III.

III. Mert minden igcie es igireti Istennek, Sal-tala megien veghez, es ô benne fogonatos , mint Szent Pal mongia ô benne minden igiretek , etiam amen, az az vég meg lezen es valosagos.

III. Mert ô azá zolo zemeli ki az Istennek allat-tiat, es az mi iduôlsegônk felel valo cirkos akaratti-at, mint eg bôlcz tolmacz eleitul fogua ki ielentette es meg magiarazta : Az mint iruan vagion az Isten soha senki nem lattra : Az eggierlen eg zolot ki va-gion az ô Attianak kebeleben, magiazazta meg ne-könk.

Ioa. i. Ismég senki nem esmeri az atiat, hané czak az fiu, es kinck az fiu meg akaria ielenteni Luc. io.

V. Mert az iger ô zolgaltatia minekônk, es en-nek hirdetessere, meniorzagbol ô aad zolgakat , az mint Szent Pal mongia : El ment az magassagban, fogua vitte az fogasgot, es aiandekot ador az em-bereknek, Profetakar, Apostolokar, Euágelistakar, Pastorokar, Doctorokar &c. Ephc: 4.

MIERT NE VEZTETIK ISTEN bôlczessegenek ?

I. Elôzôr ismeg ôrôkke valo termezetibez kepest, mert mint hog ôrôktul fogua bolcz az Isten, azon-keppen vele egietemben volt ôrôktul fogua, az ô bôlczessege , az mint ü maga mongia magarol. A

C ij bôlcze-

bölcsesség Salamonnal. Az Ichoua birit engem, az ő utainak kezdetiben, az ő munkai előtt, mikor kezti vala az egeket ot valek. Prover. 8.

II. Masodzor mert az Istennek az mi idősegédekkel felől való bölcsességet, csak ő benne es őnala találjuk meg, vég mint egész területen, kiben az Atia teljeséggel ki jelentette magát, mint Szent Pal mongia: Ő benne vadnak el reitetuen minden bölcsességnek, es ertelemnek kencziej. Coloss. 2.

III. Harmadzor mert ő tezen bölcsékkel mincket, meg világosítan, Szent Leleknek erejevel, az mi elmeneknek zemeit, hog az Euangeliomban ki jelentet bölcsességet meg erthe Isük: Mint Szent Pal mongia: Lőt minékünk az Christus Istenül bölcsességeink. 1. Cor. 1.

MERT NEVEZETEK ISTENNEK KEPENEK ES ABRAZATTIANAK?

I. Elezér megis őrökke való termézetéhez kepest, mert a mint Adamrol szól Moyses Gene. 5. Hog fiat zult, az ő keperé es halonlatolsagara, az az ollian embert mint ő maga, ig ha az fiú Istennek kepe, teljeséggel ollian Istennek kel lenni mint Szent Pal mongia. Hebr. 1. Ez è fiú az Istennek diczbölsegeinek senie, es az územelienek ki mecket abrazattia.

II. Masodzor cíztihöz kepest, mert fel őltözuen az em-

12

az emberi testb , es az mi  ud seg nknek meg zer-
zeleben hiuen el iaruan, az mi hitunknek lathatot a
t te magaban az lathatatlan Isten, mind allattial  
s, mind akarattianban, mint Szent Pal mongia, ki a z
lathatatlan Istennek abrazattia Col. i. Es Niluab-
ban   maga philepnek. Az ki lat engemet, lattia az
en atiamatis.

ERTIKE EZEKET EZ VI: lagi b lcziek?

Tudgiak ezt az Istenr l hog  r kk  valo Lelek es
minden ionak oka legien de ebben semmit nem tu-
dnak hog az Isten legien Atia, fiu, es Szent Lelek.
Masodzor akarattiarolis semmit nem tudnak hog
az Atia Isten az   siaert kegelm s legien az b n -
s kn k.

SZOLI IMMAR BVV EBBEN az Isten akarattiarulis,

Az Istennek az b n s emberekh z valo jo akarat-
tianak summaia mint oda fel meg montuk czak ez
hog valaki hizen az fiuban idu z l, de hog ezt iob-
ban meg erthes k rend zerent kel nekunk tudako-
znunk imez tizenket Articulusokrol.

MELLIEK AZOK, EZ K. I. Az ter m esr l.

C iiij

II. Az

- II. Az I S T E N N E K gondoliseleterül.
 III. Az T Óruenrül.
 IIII. Az b Únrül.
 V. Az meg igazulasrol.
 VI. Az io czelkederrül.
 VII. Az Euangeliomról.
 VIII. Az pornitenciarol.
 IX. Az imadsagrol.
 X. Az Sacramentomokrol es az kereztleggrül.
 XI. Az Vr vaczoraiarol.
 XII. Az f Ól tamadaſrol.

A Z T E R E M T E S R W L.

MICZODA A Z T E R Ó M T E S ?

Istennek oli killő czelkedeti melliel zabad akaratia berent minden allatokat semmibböl terömtörke az úneuenek diczbsegere.

M E L L I K S Z E M E L I T E R E M-

tötte ez vilagot?

Mind az Harom szemeli ammint iruan vagiona
 I. Az atiarol az Apostali kóniunek negiedik rezeben. Vramte vag az Isten ki terömtötte az mennek es földer, tengör es mindeneket kik ezökben vadnak, im özuegiültener az te fiad ellen Herodes es Pilatus.

II. Az fiurol Sidoknak irt leuelenck első rezeben;

ben. Te Vram kezdetben az földet fundaltad az te
kezednek alkotuani az egek.

III. Az Szent Lelekrül iobnak huzonhatodik re-
szeben. Az ú Lelke eköslítőte meg az egeket. Es
Moises elss kóniuenek elss rezeben. Az Ichouanak
Lelke lengedez vala az vizeken. az az , meleggeti
es caprallia vala az vy genge terébet vilagot,
mint az tik zarnai alataz dapro czirkejt.

MIBÓL TEREMTÖTTE I:

sten ez világot ?

Semmiböl az ú mindenható ereieuel.

MICZODA EZKÖZZEL TE- römte ez vilagot ?

Czak az ú igieuel es bezedeuel mint iruan vagion:
Az Vrnak bezedeuel erössitetenek meg az egek.

MI RENDEL TÉREMTE IS- ten ez világot ?

Hat napon vegezte el minden munkaiat. Mert,
I. Elss napon minden allatoknak sonkoliat kezi-
tőtte meg az vilagosaggal egietemben:

II. Maiodikon az vizeket ket fele valaztotta , es
az eggik reszébül az eget tericztőtte ki.

III. Az zurzauarbol ket fele valaztotta az vizet
es földet es alkota az tengörököt es földeket es
minden fakkal es fuuekkal meg eköslítőte az para-
dicommalegietemben;

III. Az

III. Az eghnek serege terömte, az napot holdot
es zantalan czillagokat.

V. Az tengeri halakat es egieb benne valo czi-
gabigakat es az egi madarakat.

VI. Hatodik napon terömte Isten az barmokat
es vadakat minden cziuzo mazo allatokat es min-
den allatoknak feiedelmet az embert.

NEM TEREMTHETTE VOL-
náé eg nap mind ezeket az Isten ?

Czak eg zem pillantasbannis meg leheret volna, de
ez okaert mulatot hat egez napon raita hog mies
az Istennek czelekedetinek elmelkedeseben sok i-
deig munkalkodgiunk.

HANI FV TEREMTET AL-
lati vadnak az Istennek ?

Kettő.

Az ember es áz Angial kiker az Isten az ú kepere es
hasonlatossagara terömte.

MICZODA AZ IO ANGIAL ?

Istentől , az ú abrazartiara terömteret testne kül va-
lo, lathatatlan, ertő, halhatatlan, bőlc, igalsag ze-
rető, es az ioban meg erőssíteter Lelek, erre valo,
hog Istent diczerie , es az Ecclesianak s, az valaztor
fiaknak oltalmazasaban hivien zolgallion.

MICZODA AZ EMBER ?

Istentul

Istenül testbul Lelekbül teremteter, az Istennek a-
brazattiaual meg ekesíteter ertő okos allat, hog az
Isten meg esmerie es tisztelege, es őrök ke ellien hog
ha zabad akarattia zerint Istenül el nem zakadna, es
bűnben s, halalban magat nem eirene.

H A N I D O L O G B A N A L A Z Istennek abrazattia az emberben.

N E G B E N .

I. Az Istennek igaz esmeretiben, es az ionak az go-
noztul valo tökkelles meg valaztaaban.

Coloſ. 1. Föl őltözzetek az vj embert ki meg e-
pül annak esmeretire, es abrazattiar a az ki úter te-
remtette.

II. Az akaratnak, es minden belső kiflő erzeken-
segőnknek az Isten törünenieei valo eggiesében.
Ephe.4. Őltözzetek föl az vj embert, ki Isten zerint
teremteter, igalsagban es zentlegben.

III. Az Lelki czendez őrömbe, es az bodog
halharatlansagban. Salomon. Sap. 2.

Terőmtörte Isten az embert halharatlansagra es
az ösaiat hassonlarossagara formalra úter, de az őr-
dögnek irigsegebül iöt az halal ez vilagra.

III. Az embernek minden teremtet allatokon
valo vrasagaban es sciedelemszegeben. Gen. 2. Te-
remczónk embért az mikepőnkre es hassonlarossa-

D gunkra

gunkra, hog vralkoggiek az terengeri halakon, egimadarakon, barmokon, az egez boldon &c.

MOND MEG RÓVIDBEN.

Szent Pal azt mongia hog azon els abrazatra vilunk meg C HR Istus alcal. 2. Cor. 3. Az Christus penig lte minekdnk bdlczelegdnk, igalsagonk, zentlegdnk es valtsagonk. 1. Cor. 1.

Es d benne minden teremtet allat meg zentelketik az ige es imadsg altal az zentreknak 1. Timot. 4.

MI VEGRE TERÖMTETI

sten mindeneket?

Fukkeppen az udiczbilegere es haralmanak io voltanak es bdlczelegenek ki ielentelere.

AZ ISTENNEK GONDVI-

selesterl kir az deakok prouidetianak hinak,

EL HATTAE ISTEN GOND-

giat ez vilagnak mihelet teromtott?

Semmi keppen nem sot ez oraig frizi, otalmazza es igazgatia.

HANI DOLOGBAN AL AZ

Istennek gondviselese?

Haromban.

I. Elzr minden dolgoknak, el multaknak ielen valoknak es ieuendoknek ioknak, gonozoknak es az ziuk

ziuek tikkainak hibanekül való alkalmabán.

II. Masodzor minden rendbeli állatoknak igazgatasában, elterelébő és taplalásában és kiáltkeppen az emberi nemzetnek meg tartásában.

III. Harmadzor minden előknek és leírás dolgoknak őrök időknek előtte való el vegezésében és Decretomában és az Decretomnak belülfeltekbén.

LEHETE VALAMI ISTEN gondviselése nekül?

Semmi csak eg makzenni dologis mert az mint mondja Christus halunk zalais zamā vadnak ūnala és csak eg vereb sem eshetik el az ū akarattia nekül.

M I H A Z N A V A G I O N E Z tudomannak?

Ez fükeppen hog minden ūksegünkben Istenre bizzuk magunkat és minden niaualiat szenuedgiünk bekeuel el tudan hog ū neki gondgia vagion reank, és hog ū akarattia nekül semmi nem esik raitunk.

A Z T Ó R V E N R W L,

Zabadó boczattae Isten az embert mikor teremtette minden akarattiara?

Nem hanem törurent adot neki melliel meg határozta zabadsgat.

D ij Miczo

MICZODA AZ TERVENI?

Istennek boldogségeből és igasságából zármazott tudomány meli meg valaztia az iot az gonoztul és körtelez minden embörököt vag az engedelemben vag az büntetésre.

HANI FELE AZ TERVENI?

Ket fele termezetnek töruenie és irot törueni, mert az Isten elszónaz teremtesben az emberben okotta vala be az ü töruenienek ertelmet, kit az eset vtan meg homaliosítattat vionnan meg ira ket kú tablara es az Synai hegynak tetejen Moises által kiada.

HANISZAM ZERENT AZ

Isten törueniebeli paranczolat?

Tiz kit Isten ünnön maga ket fele oztor, mert az regics az első tablara az hatat az malodikra iratta meg.

MIRE TANIT AZ ELSÓ TABLA?

Az Isteni zeretetre es felelemre.

MIRE AZ MASODIK?

Az atiasui zeretetre es az miuel tartozunk fele báratinknak.

SZAMLA LALDI ELV AZ TIZ

paranczolatot rend zerent az mint Moyles meg irta? Exo. 20. Deut. 5. Ellü

ELSV PARANCZOLAT.

En vagoik az Iehoua az te Vrad Istened, ki ki hoz-
talak tegőder Egiptomnak földebül az szolgatnak
hazabol ne legienek te neked idegen Istend en e-
löttem.

MASODIK.

Ne czinali magadnak faragot kepet se semmi ha-
sonlatossagot se azokhoz kepest kik oda fel men-
ben vadnak se kik ide ala az földön sem kik az föld
alat az vizekben ne imadiad azokat se tisztekked,
mert en vagoik az Iehoua az te Istened, ki meg la-
togatom az atiaknak veiker az fiakban harmad es
negied izig, azokban kik engömtergiüldölnek, es ir-
galmassagot tezek ezer iziglen azokkal kik engöm
beretnek es az en paranczolatimat meg tartiak.

HARMA DIK.

Az Iehouanak az te Istenednek neuet hiaban ne
emliczed, mert az Iehoua buntetetlen nem hadgia,
valaki az ü neuet hiaban emliki.

NEGIED IK.

Meg emlekezzel az ikombattrol hog meg zentölliad
úter, hat napon munkalkodgial es minden dolgodat
meg zerezzed, de az hetedik nap az Iehouanak az
te Istenednek zombattia, ne miueli az napon sem-
mit se te le az te fiad, se Leaniod se holgad se hol-

D iij galod,

galod se barmod se sellireed, mert hat nap vegezte el az Iehoua az eget az földet az tengőt es valami azokban vagon es hered nap meg niugor. Annak okaert meg aldotta az Iehoua az zombator es meg zentölte.

ÖTEDIK.

Az te atiadat es az te aniadat tiszteled hog hozzú eletű leg ez földön mellier az Iehoua az te Istened ad te neked.

HATODIK.

Ne ölyy.

HETEDIK.

Ne paraznalkodgial.

NOLCZADIK.

Ne oroz.

KILENCZEDIK.

Hamis tanubizonstagot ne zolly az te felebaratod ellen.

TIZEDIK.

Az te felebaratodnak hazat ne keuanniad, es ne keuanniad feleseger, se szolgaiat se szolgaloiat, se erekret se zamarat, sem semminenű marhaiat.

AD REVIDERTELMET EN.
nekem mindenik paranczolarnak es mond meg előzör miert kezdi ez igeken el. En vagyok

giok az Iehoua az te Istened ki ki hoztalak
tegedet AEgiprusbol?

Az egez cõruennek melatosagot zerez ez harom I-
geuel, mert ha ú az Iehoua babadon parancsolhat
 minden teremter allatnak, ha ú az mi Istenünk nincs
 to hog engedgünk az ú paracziolattianak ha az AE-
 giprusbeli rablagbol meg zabaditor illik hog hala-
 adasal zolgalliunk ú neki.

H I Z E M C Z A K A Z I Z R A E L
 nepet hozta ki Aegiprusbol?

Igaz, de sokkal kegietlemb l'haraho es nagiob rab-
 sag es Lelki AEgyptus vagion, kiben mindenian
 voltunk, az őrdögnek hatalma es az bünnek raitunk
 valo vrasaga, kitul minketis meg zabaditor.

M E L L I K V A L A A Z E L S Ó
 paranczolat?

Idegen Istenid ne legienek en előttem.

M I T K E V A N A Z E L S Ó P A-
 ranczolat?

I. Hog az igaz Isten meg ismeriük, es minden köl-
 tör Istenektül, baluanioktul es teremtöt allatoktul
 meg valazzuk.

II. Hog egiedül ú benne hidgiünk, őtet felliük, i-
 madgiük zeressük estisztollük, á mint iruan vagion
 Moylesnel. Czak az Iehouat az te Istenedet imad-
 giad es ú neki zolgali Deut. 6.

Mit tilg

MIT TILT MEG AZ ELSŐ paranczolat?

I. Előzet minden baluani imadást, meliben oii alklat tiszteletük ki nem termezet zereni valo Isten, mint Iuppiter, Baal, Astaror, es az Törökök es csetnekek Istenne.

II. Masodzor, az igaz Istenben valo kertseget, hitterlenseget, testi batorlagot, Isteni feleltenleget, beketelenséget es hittől valo elszakadást.

MIRE VALO AZ PARAN- czolat mellel,imez czikkel en előtrem?

Arra tanít hog semmi oli tickos dolgunk es baluaniozasunk ninczen kit előtte el sedezhetnénk, azert mint az iambor firsiu lokkal inkab el busul, mikor felesegenek förcelmességet zemeuel lattia, azenkeppen az mi feriünk az Isten hertelen meg bűntet habiúunk tiszta nem leszen minden idegen előtök től.

MELLIK VALA AZ MASO- dik paranczolat?

Ne czinali magadtak faragor keper.

MIT KÜLÖMBÖZ EZ PA- ranczolat az előtől?

Az előt azt kevannia hog az igaz Istent imadgiuk es tiszteletük csak egiedül. Ez penig arra tanít, mi-

nemű

nemű tiziellettel zolgallunk az meg ismert Istenek.

MIT KEVAN TAHAT AZ masodik paranczolat?

Hog az Istenet Lelőkböl es igassagbol imadgiuk es
tizielliük az mint Christus tanit. Ioa. 4.

MIT TILT MEGEZ PA- ranczolat?

Harom dolgot.

I. Hog se földön se ménien se tengörön valo al-
latoknak hasonlatossagara ne merünk kepet es bal-
uant czinalni , faragni es irni az Istennek.

II. Masodzor , hog az Istenet ne kerelsük azok alatt,
se azokba se azoknal ne tiztölliük úter , veluen hog
ot kezeleb legien Isten, es inkab meg halgar.

III. Harmadzor , hog az fele faragot kepeket es
baluaniokat ne Imadgiunk se tiztölliünk.

ISTENNEK HASONLATO- SAGARA VGIN NEM ZABADE VALAMI KEPET FA- RAGNI?

Semmikeppen nem.

MIOKAERT?

I. Előzör, mert Istenet soha senki nem latta , azere
akar minemű formát zabiunk üneki mind hamis,
Deut. 4.

II. Mert roduharatlan es lacharatlan es fogharatlan

E az Isten

az Isten, ráhat nagy vak merőleg romlando állatokhoz hasonlítani az Istennék diczséger.

III. Harmadzor, mert Lelek az Isten, ráhat az ősi baluaniokhoz semmi közi ninczen.

E G I E B F E L E K E P Ó K E T
sem zabade faragni vág irni az kereztieneknek?

Zabad teremter allatoknak kepeket ki faragni es csinalni ha iol elünk vele, az az vág meg löt dolognak emilekezetire, vág valami iegzs bizonsgara, mint az penzben az feiedelem kepcuel, vág valami kisö ekelsegre: De mind ezöknek az témplom körül kel lenniek.

M I E R T N E M Z A B A D S E M
mi fele kepnek lenni az Templomban?

I. Előzör mert semmi hazna ninczen mint Esaias mődgia: Kicza csinal baluant kinek semmi hazna ninczen, Elsa. 44.

II. Mert sok kart teznek, amint Jeremias tizedik részben hitsagnak tanusaganak, Habakuk masodik részben hazuglagnak doctorinak nevezí.

M I K A R T T E H E T N E K A Z
baluaniok?

I. Előzör, mert sok goromba emberck terdet feier haitanak előtök valami Istensegletes zetsegét tulaidonruan nezik.

II.

II. Masodzor az halgatoknak elmeiek elvonattanak az igenek figelmes halgatasatul az fenes kepekre zaiuluan.

III. Sokakban az Isteni felelmetis meg oltiak, mikor lattiak hog az kepek ezüst, arani, es fak, magokkalis io teherterlenck.

M I V E L E R Ö S S I T I M E G

Isten az masodik paranczolatot?

Fenigetelesuel es igiretuel.

M I V E L F E N I E G E T ?

Azt mondgia hog harmades negied iziglen meg bunteti az verker az fiakban, mert u volna az hatalmas bozzu allo Isten.

M I T I G E R ?

Azt mondgia hog ezer iziglen irgalmasagot teszen azokkal kik uert zeretik.

M I E R T H O G A Z B Ú N T E - tesben czak negied izig, az iotetelben penig e zerig megien?

Termezett mutattia meg Isten, mert az kegieldomre sokkal hailandob es kezeb hog nem mint az buntetesre.

H O G F E R E Z I S T E N I G A - Isagahoz hog az atiaknak verkekert az fiakat buntese?

Ket keppē módatunk fioknak az mi ariainknak, termézet zerent es erkölczöknek kőuerese zerent, ha czak termezer icerent zülettünk, útulók nem bűnter az úvetkekert, de ha erkölczöknek kőuerese zerent, cis fiai lezónk, az meli bűntetelest tűlök Isten el hallazottis, mi raitunk es az mi siainkon tölki ki, mert az bűntük keztek el smi vittük veghez.

M E L L I K V A L A A Z H A R.
madik paranczolat?

Az Iehouanak neuet hiaban ne emliczed.

M I T K E V A N A Z H A R M A
dik paranczolat?

Hog az Istennek neuet oli bőczenben tarciuk, hog mind elmenkel es nieluunkel az útiztelsegenek zo'galliunk.

M I T T I L T M E G?

Hog czak zokasbul oknekül, irufaban es kenieségenben, lokkal inkab hog hamisan ne esküdgünk, mere minden ezékkel kílsebítterik az Isten neuenek melkosságát.

S O H A N E M Z A B A D E I S T E N
neuere eskúdni?

Zabadio es szükseges dologban, mikor az igassagot kel megerősítienünk, es vag az Isten dicselege vag az mi arcatlansagunk, vag felebaratinknak züksege keuannia.

Miuel

M I V E L E RŐSSITI MEG I-
sten ez paranczolatot?

Feniegereseuel mert azt mondja hog buntetetlen
nem hadgia valaki az u neuet hiaban emlci.

M E L L I K V A L A A Z N E G I E-
dik paranczolat?

Az zombat napot meg zentölli ed.

M I C Z O D A A Z Z O M B A T ?

Az zobat magab niugodalmat telen es az heredik
napert vetetik , melliet az röb czeremoniak kdzs
maganak valaztot vala Isten.

T A H A T N E M N E Z M I R E-
ank ez paranczolat mert immar vege vagion
az Czeremoniaknak ?

Az meniben Czeremonia nem ktelez minket,hog
egjeb naponk ne lehessen az zobarnal,es semmi mu
ka azon ne lehessen , de az mit iegzet es peldazot
mostis meg marat.

H A N I D O L G O T I E G Z E T
az Szombat ?

H A R M A T .

I. Az Lelki zombator vag niugodalmat.

II. Az Isten dolgainak elmlkededeset.

III. Az zolgaknak es az munkaban meg faratter-
mezetnek meg niugorasaat.

E iij

Hani

H A N I D O L G O T K E V A N

tahat az negyedik paranczolat? Harmat.

M E L L I K A Z E L S V ?

Hoḡ mikeppé Isten az ū műkaiarul hetedik napon meg zünck, iḡ misellies eletünkben az mi dolgainkrul meg zünniünk az esetet minden czelekedetivel meg őldöklíük es Isteni zent dolgokat czelekedgiünk, mere az zombat az vionnan valo zületeinek Sacramentoma volt.

M E L L I K A Z M A S I K ?

Hoḡ hetedczaka eḡ napunk legiē minekünk az meliben kiualtkeppen czak Ist-nnek zolgalunk, az ū igejet halgasuk, az Sacramétomokkal elliünk, es az körözöseges gülkezetben Istant imadguk es dicirjük.

M E L L I K A Z H A R M A D I K ?

Hoḡ az mi birtokunk alat valo embereket, szolgakat zolgalokat es az selliereket eḡ nap hetedczaka magunkal egietemben meg niugosuk, es idő nap elől ez giarlo termezeter felleteb valo munkaual elne roncziuk.

M I O K A H O G A Z Z O M -
batert Vasarnapot valaztottak az kerezic-
nekk?

H A T O K A V A G I O N .

I.Hoḡ

I. Hog az Czeremoniaknak végül bizonlagot
tennenek.

II. Hog az kerezteni zabadsagot Ieles psalman
meg mutatnak.

III. Hog az Sidoktul ezzelis különböznenek.

IV. Hog az Iok czudak kik ez napon lőttenek, in-
kab emlekezetben lennenek.

V. Mert az mi vronk Iesus Christus veget vetuen
az o zombatban az vj Sombatra vag órékke valo
niugodalomra ez napon tamádot föl.

VI. Mert nieg az Apostolok ideieben ez napon
kerzenek ózue giúlni az kereztienek az ige halgaras-
tra, es az à Sacramentomok veteleire, mint iruan va-
gion az Apostoli kóniunek huzadik reheben. Az
hetnek elss napian, ózue giúlenek az tanituaniok az
keniernek zegesere, es Pal prædical vala. Azlatastrül
irt kóniunek penig elss rezeben, az vr napia az
yosarnap vgian ki neveztetik.

AZ MASODIK TABLAROL

Mellik vala az ötödik paranczolat?

Atiadat Aniadat tiztellied.

MIT KEVANEZ PARAN- czolat?

Hog tiztölök az mi atiankat es ainankat.

Kiker

KIKET ERT AZ ATIAK NAK
es Aniaknak neve alat?

I. Előzör Súleinket.

II. Mašodzor tanitoinkat.

III. Harmadzor seiedelminker,

H A N I D O L O G B A N A L L
az riztelek mellieł ezeknek tartozunk?

HAROMBAN.

I. Hog meg bőcziülliük úket.

II. Hog engődemesek legiünk nekik.

III. Hog meg adgiuk az körözöt, es el tarcziuk, segítczük es taplalliuk úket ha meg fogatkoznak.

M I V E L E R Ö S S I T I M E G

Isten ez parauczolatot?

Igiretiuel, mert hozzueletet iger azoknak ez földön,
valakik tisztek attiokat es anniokat.

H I Z E M C Z A K A Z C H A N A

an földer erti?

Igaz, de az Christus el išuerele után, zinte vég minden föld es az földön való hozzú elértele es zalogia az Isten aldašanak mint o töruenben az Chanaan földe, á mint Szent Pal Ephe. 6. Körözönséggel ſol akar meli földről.

V A G I O N E V A L A M I H A
zna ez igiretnek.

Zemónk-

Zemőnkkel lassuk hog lok gonoz fiak, vaḡ korcz-
man eḡ mast meg őlik, vaḡ hadban, vaḡ hoher miat
vaḡ cgeb zörnű halallal veznek. Vizontag az enge-
delmesekek hozzu ideig czendezeleret aad Isten.

LAM SOK I AMB OR FIAK OT,
idő nap előt el zedeget Isten.

Az földön vala hozzu eletteret czak anniban igiri I-
sten meniben az ő aldašanak zalogia. Azert ha tör-
tenik idő előt valo halalok az Isten felől fiaknak, az
derek igireteret, az ő aldassat es zeretetit azzal akaria
Isten raitok meg telliesíteni, mert eleteket esmeri
hog karos lenne.

HANI OKAERT VEZI TAG
hat zeretetybül el az io fiakat ?

Kettőert.

- I. Előzör hog idő iartara gonozokka ne vallionak
az lok bünöſſök köröz̄t, es Lelkek el nevezzé Sap. 4.
- II. Hog az földre körvetkezendő vezedelmet ne
lássak hanē annak előtre el nugoggonak Ela 57.

MINDENBEN TARTOZON-
ke züleinnek engednőnk.

Az Szent Palmódassa zerent, czak az vrban Eph. 6.
Azert ha Isten töruinne ellen paranczolnak, mint
ide geneket vég tarczük, mert job Istennek engedni
hog nem mint embernek.

F

Mellik

M E L L I K A Z H A T O D I K
paranczolat?

Ne öli.

M I T T I L T M E G,

Minden erő hatalmat, sertést, vereséget, harag tar-
talt és győzelmet, mert minden ezeket gikossagnak i-
tili az Isten.

M I T K E V A N ?

Hogyan zeressük fel a barátinkat és minden tehetlegünk
zerent otalmazzuk.

M E L L I K A Z H E T E D I K

paranczolat?

Ne paraznalkodjai.

M I T K E V A N ?

Mind testünknek mind lőlkünknek tisztaágat és az
termeszetnek fogiatkozása ellen az Szent hazaságot.

M I T T I L T M E G ?

Minden paraznaságot és törűne hazasság körül való
való közösülést vagy általoni allattal vagy egicivel,
minden förcelmes keuanlagot és minden bezedűnk-
ben, minden ruhazatunkban, minden magunk viselese-
ben való fájatlanlagot.

M I C Z O D A A Z H A Z A S S A G ?

Ket zömelinek egységesnek és egységesen állatnak
törűeni kerent és valhatatlan keppen való tarlásá-
gok,

gók, niaiaságok és éggiue való zerkertetek, hog meg ismertek az Isten titia Leleknek lenni es az paraznáság tauol leuen titatalagban zaporodtek az embéri nemzetseg.

MELLIK AZ NIOLCZADIK paranczolat?

Ne oroz.

MIT KEVAN?

Hog kinek kinek meg adgiuk az övet.

MIT TILT MEG?

Hog senki morhaiat ne bancziuk.

MIKEPPEN LEHET EZ MEG?

Harom keppen.

I. Ha az mi iozagunkal még elegdünk es senki katraul nem akarunk gázdagulni, es sem erővel sem alnoksággal, sem hamis safarsággal az maset mienke nem terzik.

II. Ha igaz mesterséggel hiatalunk bérén t zaprittiuk iozaginkot es az rekozlast el tauoztattiuuk.

III. Ha bűkölködő felebaratinkat taplalliuk, iossaginkbol.

MELLIK AZ KILENCZE- dik paranezolat?

Hamis tanu bizonlagot ne boli az re felebaratod ellen.

E ij

Mic

MIT KEVANEZ PARAN- czolat?

Hog az mi felebaratonkrol igassag zerent io vele-
kedesben legiunk, iot es igazat szolliunk feldele, hi-
retneuet otalmazzuk es igassagarul hittelis bizonfa-
got regiunk.

MIT TILT MEG?

- I. Elszor minden hazugsagot.
- II. Felebaratinknak ragalmazasat es gonoz hirben
valo keuerefet.
- III. Az zikozodast es atkozodast.
- IV. Az patuarkodaft es fendorlast.
- V. Az cduenibeli hamis tanubizonstagot feleba-
ratunk ellen.

MELLIK AZ TIZEDIK PA- ranczolat?

Az te felebaratodnak semminemű morhaiat ne ke-
vanniad.

MIT KEVANEZ PARAN- czolat?

Hog minden gondolatunk zandekunk es keuansfa-
gunk felebaratunknak haznara zolgallion.

MIT TILT MEG?

Minden gonoz gondolatot es minden hercelen ta-
madot gonoz indulatot es keuansagot.

Hizem

HIZEM AZ TÓB PARAN-
czolatbanis tiltuan vagion az gonoz keuan-
lag?

Igaz, de az tóbiben az sele keuansagot tilt meg az
Isten meliben zanzadeka es kedue vagion az ember-
nek, it penig az felet tilt meg akire semmi zandeka
es kedue nincz, söt az hiuek elleneis rusakodnak, de
az emberi giarlosagbol ottan ottantamad.

MOND REVIDEBSVMMAC
iat az Isten tóruenienek?

Szent Mathenal huzonkettédik rezeben Christus
Vrunk ū maga az kerdesre ig felel: Zeressed az te
Vradat Istenedet tellies zúuedból tellies Lölkedból
tellies gondolatombol, Ez az ellü es leg nagyob pa-
ranezolat, az masodik chðz hasonlatos, zeressed fe-
lebaratodat mint tennen magadar. Ez ker paran-
czolattul füg az egez tórueni es az Prophetak.

ELEGÉT TEHET VÍNKEMI
az Isten tóruenie keuanlaganak?

Semmikeppen nem czak az leg kiscebiknekis.

MÍHAZNA VAGIONTA-
hat kðztünk az Isten tóruenienek?

Noha senki be nem tðlheti azokaert senki nem i-
duðzülhet altala, mind az altal megis harom tizti es
hazna vagion.

I. Hog az bűnököt, latrokat és gonoz teuöket meg zabolazza.

II. Hog minden emberöket vadol bűnöknek és azokat Isten haragiara és karhozatra metszönak

III. Harmadik, hog az igaz és Istennek kedves elemek reguláiat nem különbén mint egységes tükör meg mutatja.

MÍOKAERT NEM TEHE-TÜNK ELEGET AZ IÖRUENNEK?

Hog az mi termezetünk az bűnnek miatta meg romlot és meg holt.

A Z B W N R W L.

MICZODA AZ BVN?

Az bün iöruentelelenség ámint Szent Iános mondgia, az az minden fogiatkozas, hailandoság és czelekedet, melli az Isten iöruenietől eltauozot Istenet meg bantia és örökk halalt erdőmöl.

H A N I F E L E A Z B VN?

Ket sefe, eredendő bün és czelekedendő bün.

MICZODA AZ EREDENDÓ

bün?

Az termezet zerent valo igassagnak és epsegnek bennünk valo meg fogiatkozala kit eg igiuel Szent Pál kecsansagnak neuez.

Miczo-

MICZODA AZ CZELEKE- dendő bűn?

Minden gondolat lisan sandekból való kevanság, zö-
las, és czelekedet valamelyi tusakodik az Isten törue-
nievel mint az giúlóság, zitok, paraznaság és egieb
essele.

KICZODA AZ BVNNEK O- ka es kitűl tamadot?

I. Első fű mestere es oka az bűnnék az ördög, mint
Christus hazugsagnak attianak nevezzi.

II. Második az mi hűleinknek zabad akarattia, mel-
ließel el zakadanak Istenül.

III. Harmadik az mi meg romlot termezetünk, ki-
ből immár vagy akariuk vagy nem sok sele bűn zar-
mazik.

MICZODA AZ BVNNEK soldgia es erdemé?

Minden Leiki testi niomoruság es niaualia es Isten
nek haragiaval egészben minden testi minden az ö-
rökke való halal, kik minden az bűnert zallottak mi-
reank az mint Szent Pal mongia, az halal az bűnnék
soldgia. Rom. 5.

AZ MEG IGAZV LASR VE Ha mindenian verkőzünk mindenian melyek yagiunke halalra?

Mindni.

Mindnianan valahol kik Adamtul zarmarztunk, amint iruan vagion, mindnianan verkéztenek es el maradnak az Isten diczösegeitil. Rom. 3.

HOG HOG FEITÓZHETVNK
ki rahat ebböl az körrelböl?

Ha Isten elüt meg igazulunk.

HANI KEPPEN ZOKOT
lenni az meg igazulas?

Ket keppen. Előzör mikor tanuk altal az töruenbē meg ismeri az biro valameli be idezet zemelinek aratatlansagat es igaznak itili es mondja törueeni szere. rent. Masodzor mikor az biro meg kegieldmez neki es nem bűnceti meg.

MELLIK IGAZV LASNAK
modgia zolgal mi nekünk Isten elüt?

Az elsőt ottan el vezettük mihelt verketünk, azert czak igi igazulunk meg ha Isten az úio voltabol nekünk bűnösöknek meg kegieldmez.

MICZODATAHAT AZ MEG
igazulas?

Az atia Istentül az mi lüneinknek az Iesu Christusnak erdőmeiert hit altal ingien valo meg boczanattia.

MIT HIZ BWNNEK BOCZA-
nattianak?

Az

Az bünnek erdőmenek vág soldgianak meg senkeleser, mint akor boczattia, az Vr meg az loponak verket mikor fel nem akaztattia es erdőme icerent meg nem bűnteti.

26

F E R E A Z I S T E N I G A S S A-
gahoz hog ingien meg boczaſka az bűnt ?
Ha ok nekül czelekedneick igasságanak ellene volna, de miert hog az mi bünüknek soldgiat meg fizetre erőtünk az meg valto Iesus Christus az údra ga veret ki öntuen, az kerezſtan, inkab nem ferne igassagahoz hog minketis meg bűnteine viorinan az bünere, hanem hog irgalmassagabol keduebē venne, az mint iruan vagion: Christus minket meg valtot az atokbol atokka leuen mi erőtünk Galat. 3.

E L E G L E H E T E A Z C H R I-
ſtus halala ez egez vilagnak valcziagara ?
Miert hog eg fútul arada az bün Adamitul, az kicul mindniaian zarmatzunk, ha az eg ember alcal mindniaian be keueredhettünk az bünbün, az eg Christus altalis mindniaian ki tiztulhatonk az bünböl, mert nem kilseb ereie vagion Christusnak es az ú igassaganak az meg igazitasra mint Adamnak es az ú bünenerek az bünnek el araztasara. Rom 5.

M I E R T T A H A T H O G S O :
kan el karhoznak, ha minden ez egez vilagnak
G valcza-

valczagara eleg az C H R I S T V S halala ?
Bizonial hog oli kedues volt Isten elut az uia al-
dozattia hog mindeneknek valczagara zintre eleg
volt volna, de hitet keuan mindenektul, amint ir-
uan vagon : Vg zerete Isten ez vilagot hog az u
eggietlen eg fiat adna erette, hog minden valaki hi-
zen u benne el ne uezzen hanem drsk elere legien.

M I C Z O D A A Z H I T ?

Istennek irgalmasagaban es igiretiben valo bizoda-
lom hog az Iesus Christus erdbmeiert az Isten ve-
lunk meg bekelt es minden buneinket meg boczatta:

E Z E K Ö Z Ö N S E G E S M Ö- gia minden embernek idu8ssegenek ?

Ez amint Szent Pal mondgia Romaban irt leuele-
nek negiedik reszeben : Iruan vagon. Hin Abrahā
Istennek es tulaidonitratek u neki igassagul : Né czak
Abrahamert irattatot penig ez meg hanem mi e-
rettünk is kiknek zinten vg tulaidonitratik, tudni il-
lik azoknak kikhiznek abban az ki föl tamáztotta az
mi V runk lesust halottaibol ki meg holt az mi bù-
neinkert es fól tamadot az mi meg igazulasunkert.

A Z I O C Z E L E K E D E T R V L,

Nem az io czelekedet altal igazulunk meg
inkab ?

Semmi keppen nem mint Szent Pal niluan kialcia
Roma

Romaban isz leuelenek harmadik részeben mondva.
Az iőruennek czelekedetiből e g ember sem igazul
meg Isten előt. Nemeg végian ottan. Valluk azert
hog hit altal igazul meg az embér az iőruennek cze-
lekedeti nélkül.

MICZODA AZ IO CZELE- kedet?

Istenül paranczoltatot es az Christusban való hit
altal lót czelekedet.

MIERT MONDAD HOG AZ
io czelekedet ameli Istenül paráczoltatot?
Mert semmi egieb czelekedeter ionak nem iül az
Isten akar meli zepnek réssek az okasagnakis, hané
czak az melliet az u iőruenie es az iiz paranczolat
elünkben vet, mint iruan vagyon Moysesnel: Czak
azt miellied mit en te Vrad Istend paranczolok
te neked, semmit hozza se teg el se veg benne.
Deut. 4. 12.

MIKEPPEN KEDVÉS ISTEN- nel az io czelekedet?

Czak az Christusbeli hit altal mint Szent Pal mód-
gia, valami hit nekül vagyon mind bun az Rom 12,
Szent Peteris, aldozzatok Istenrek Lelki aldozato-
kat kik keduesek Istennek az Iesus Christus altal.

1. Pet. 2.

HA KEDVES ISTENNEK AZ
io czelekedet, miert nem iduðzithet?
NEG OKAERT.

- I. Elðzðr mert mindniaian bùnðsðk vagiunk.
- II. Masodzor, mert lok fogiatkozas vagion az mi czelekedetðnkben,
- III. Mert az meniben ionak teczikis, mig vionnan nem bùlettetünk, verkes minden czelekedetünk, mint az bùðs kutfunek foliasa, azert Istennek kedues nem lehet.
- III. Mert az meniben keduesis, nem az czelekedet-tùl vagiò hanem az Istennek io voltabol ki az Christus igalsagaual el fôðzuen az hiuek czelekedet-nek fogiatkozasat, olla tartia mint ha tðkelletersek volnanak.

N E M K E L L E T A H A T I O T
czelekedni ha az io czelekedet altal nem id-
uðzulunk?

Igenis kel es meg keuannia Isten mint iruan vagiò, Istennek alkotuani vagiunk teremitterek az Iesus Christusban az io czelekedetre, mellicker keziret Isten hog azokban iaronik.

M I E R T K E L I O T C Z E L E-
kedni? Het okaezt.

I. Miert Isten paranczollia.

II Miert

II. Mert I S T E N dicszörettetik általa.

III. Mert felebarátok segítenek vele, es vég minde
io pelda által gíarapodik az Isteni felelőmben.

III. Mert az mi hitünknek es vionnan bűlete-
sünknek sötörök időknek előtte való valaztatásunk-
nakis bizonyos czege-re es giümölcz-e, nem különbené
mint az io fanak az io giümölcz az tűznek az me-
legseg.

V. Hog az bennünk lakozó Szent Lelket meg
ne zomorizziuk.

VI. Hog Istennek sok fele ostromat eltauozta-suk.

VII. Hog naponkent töb töb ajandek ial lato-
gasson meg Isten, mert az kinék vagyon adatik an-
nak.

L A M S Z E N T I A N O S A Z T
mongia igaznak à ki igassagot czelekedik.

I. Ioan. 3.

Vég vagyon, mert az io czelekedeti is igassagnak cze-
lekedeti, azert igaz embérnek mongiuk az ki igazat
czelekedik, de ket fele az igassag, eggik Isten elürt,
masik embérök elürt. Az czelekedetnek igassaga so-
ha Isten elürt meg nem alhat hanem csak embérök
elürt vagyon, es az hitbeli igassagnak czege-re, a-
mint Szent Pal mōgia, ha Abraham az czelekedet-
ból igazult meg kerkerhetik, de nem Istē elürt Rō. 4.

G. iij

El zaka-

EL ZAKADHATE EGGIK

az masik tul, vag lehete az hitbeli igassag va-
laha az czelekedetnek igassaga nekül?

Soha nem czak eg oraigis, mert az Iesus Christus
nem czak igalsagunk Ibt minekünk hanem zenise-
günkis, eg izer mind, azert mihelt hittel mienke icz-
zük azonnal Istennelis meg bekeltet, es Szent Lel-
keuel fel eppit az igalsagnak vi czelekedetire kitel-
kezdet igalsagnak hiuunk.

H A E L V A L H A T A T L A N

keppen eggijüiar mind az kettü, mert tahat
hog megis czak az hit beli igassagot forgat-
tiuk, nem job volnáé, ha az hitnek es czeleke-
detnek eg izer mind tulaidonítanuuk az Isten
elüt valo meg igazulast?

Semmi keppen nem, sor azt monjuk hog noha eg-
giue ktelezte Isté az hitet az io czelekedettel, mind
az altal czak az hit altal idubzulunk.

I. Elbzör mert az iras minden czelekedetet kire-
kez; az idubzsegnek dolgaban.

II. Mert mint hog mase az az Christus az mi
igassagunk, azon keppen semini ezkózzel azt mienke
nem tehettiuk, hanem czak hittel.

III. Mert nem zabad az mi erdőmünket oztozo
tarsul allatni az Christus melle, hog eg ideül öve le-
gien az valsgagnak mellosaga.

III.

III. Mert Istenet nem illik az ú diczösegetől meg
szótni mint Szent Pál mődgia Ephe. 2. Kegielőn-
ból iduðzultetek hic altal nem az czelekedetból hog
senki ne diczekedhesek.

V. Mert soha az mi Ldökünk különbé meg nem
niughatik Isteñen, hanem ha minden erõnknek es e-
rõtlenségünknek tekintetit hatra hagjan az e . Je-
sus Christus artatlanságagoz ragazkodunk.

MICZODA I GIBEN IELEN:
tette Isten meg az iduðsegnek vrat, mert az
okosaghhoz es az tervezetnek itiletihez sem-
mikeppen nem illik?

Az Euangeliomban:

A Z E V A N G E L I O M R V I .

Miczoda az Euangeliom?

Az ige öruendetes izeneret a vag  r m mondast re-
ben, mert oli tudomani meliben az b n s embernek
Istennek kegielmeb l az Iesus Christus altal ingyen
hirdetik poenitentiales b nnek boczanatria, kinel
semmyi  ru detesb  hir n  lehet az b n s embernek.

H A N I K V L   M B S E G V A G I-
on az  ruen k z t es az Eu gelium k z t?

H A R O M .

I. Az  rueni tervezet nkben oltatot, meg terem-
teskor es velünk eggi t s uletek, de az Eu geliomot
semmyi

semmi tereintet allat nem tudta czak meg gondolnijs, hanem az Isten fia ielentette meg.

II. Az törueni igir minden iot, es Erök elter de haual, az az ha az ü keuansaganak eleget tessünk, de az Euangelium ingien igir az hiueknek minden iot es iduölsegert az Christus neveben.

III. Az törueni loha senkit nem iduölzither, hanem czak vadol es bün ala rekezt mindeneker, de az Euangelium az mint Szent Palmongia Istennek hatalmassaga minden hiueknek iduölsegere Rom. 1.

H A N I D O L H O T H I R D E T

kiáltkeppen az Euangelium?

Kettőr. Előzör hitőr es bünnek boczatattiat.
Masodzor. Poenitentiat.

B I Z O N I C Z M E G ?

Szent Lukacznak 24. Rezeben íg söl az Christus, íg kellet zenuedni es söl ramadni az Christusnak es prædicatarni az δ neveben poenitentianak es bünnek boczanartianak.

Szent Marknak előrezeben, kerezsel vala Ianos az pusztaban, hirdetuen poenitentianak kerezseget az bünnek boczanartiará.

Szent Marknak előrezeben prædicallia vala az Iesus az orbagnak Euangeliomat monduan, tarczatok poenitentiat es higgierők az Euägeliomnak mere el

el készleget az I S T E N N E K orzaga.³⁰

AZ POENITENTIARVL,

Mi legien az hit es az bünnek boczanatia immar
ertőm,mond meg aztis miczoda az poenitentia?

Az poenitentia Istenhez valo meg teres, meliben az
elebbi gonoz eletunket meg vraliuk giüldölliük es
hitnek altala ügicközünk raita hog többe ne ver-
közünk, söt minden nap az testet oldokliük Isten
Lelkenek altala hog az igassagban cappülliük es
neukedgiünk.

AZ I M A D S AGRVL ES AZ
minden napi köniürgesnek kit mi Atianknak
mondunk igaz magiarazattiarul.

MICZODA AZ IMADSAG?

Szünek ritta indulattiabol ramadot czelekedet, me-
liben az igaz Istenül kerünk minden testi es Lelki
iokat kiknekül zükölködünk, az Iesus Christus ne-
ueben, es ketseg nekül el hiuen hog valamit az úa-
karattia sietent kerünk meg lezen az el vörök ioke
halakat aduuk ilmeg ú neki.

HANI REEZ VAGION AZ
imadsagnak?

I. Kettő. Első az kenierges meliben iäuendére ke-
rünk Istenül valami iot.

II. Masodik az hala adas, meliben az el vörök iot
közönniük meg Istennek.

H Hani

HANID OLOGERT KEL

giakorta imadkozni?

Imez ötöre kiáltkeppen.

I. Mert Isten parancsolja.

II. Mert Isten titokterek az imadságban.

III. Hog kerlegben ne ellsünk.

IV. Mert Isten igirte hog meg halgar.

V. Mert ez nekünk paisunk és legségeink minden
riaualiank ellen.

MIKEPPEN KEL ISTENNEK imadkozni?

Az Christus Iesus Szent Matenak hatodik Szent
Lucacsinak tizenegyedik rezeben meg tanít mikor
azt mongia mikor imadkoztok ezt mongiatok.

Mi atiank ki vag menniegenben, Zentöltesek meg
az te neued, lüiön el az te országod, Legien meg az
te akaratod mikeppen meniben azonkeppen fél-
dönnis.

Mi kenierünket minden napjat adgjad nekünk
ma es bocziasd menekünk az mi verkeinket mikepp-
pen mics meg boczatunk ellenünk verőtteknék.

Es ne vig minket az keseretben, de zabadíci az
gonoztul : Mert tied az orzag az hataló es az dicse-
leg mind őrökükön őrökke. Amen.

HANI RESZE VAGION AZ

mi

mi atiankban valo imadsgagnak? Harom.

I. Az istennek meg zolijtassa.

II. Az keres.

III. Az keresben valo biztaras.

AZ ELSÓ RESZERVÁL.

Mikeppen vagion meg irua az ellső rebé?

Imez igikkal, Mi atiank ki vag meniegben.

MIRE VALOK ÉZ IGÍK.

Hog meg valazzuk az igaz Isten minden egieb i-degen Istenektul es baluanoktul, meri czak az az igaz Isten az kinckünk menniej Szent Atiank es ig meg lassuk kie huunk segitlegül nem vg mint az Poganiok kik nem tudgiak kir imadnak loan. 4.

MIERT MONGIVK ATIANKnak?

Nég okaert.

I. Elbzér hog mint az Atia, az fiu es Szent Lelek nekül nincz ig az igaz Isten ismeriük lenni atianak, fiunak es Szent Leleknek.

II. Hog ha atianak minekünk az fiu alkalcak az atlal imadgiuk úret:

III. Hog az Atiaj giöniörüseges nevezetnek alkala bizodalmunk legien hog kersleg nekül zeret minket es minden hüklegünkben meg halgat.

III. Hog riztunkben el iariunk es ha úter atianak mongiuk, mint iosiak zeretetböl selliük úter.

Malach. 1.

H ij

Miert

M I E R T H O G M I N D E N I.
künk nem en Áciamnak czak hanem mi atiā-
knak mongiuk úret lenni?

K E T O K A E R T.

I. Mert az regi zérőkkel eg mellosagunk vagion, es
zinten vg atiank, Isten minekünk ninc azoknak no-
ha bűnöök vagiunk.

II. Mert atiankfiairais es azoknak züksegere gó-
döt kól viselnünk.

M I E R T M O N G I V K M E N N I-
egben lenni?

Hog mindenek selet valonak es mindenhatonak e-
smeruen úret lemmi ketsegünk ne legyen benne, hog
meg nem teljesíheti mindenkeuásagunkat es min-
denek ellen meg nem otalmazhat.

H O G V A G I O N A Z H O G
meniorszagban rekeztiuk Isten ha ú minden-
nüt vagion es földet menniet be tölt?

Semmi keppen nem rekeztiük semide semtova de az
mi goróba agunkert az iras ember modon Isol gja-
korra Isten felöl, ig kezer, labar, zemet, haragoit, he-
liet iarat, faradast adneki, noha csele semmi nincs
benne valosaggal.

H A N I O K A E R T M O N G I V K
tahat meniegen lenni Isten?

I. Ha-

L. Harom okaert. Előzör mert minden állatokra,
vég mint alab valokra, meniból zokta ki iclenteni
mindharagiat mind ió tetet, mind haralmat és diczsé-
seget.

II. Hog az mi őröklegünket és hazankat ot hid-
giük lenni ahol ertiük hog az mi atiank vagion.

III. Hog ne ragazkodgiunk ez világhoz hanem
menniei es Szent eletet ellünk.

A Z M I A T I A N K N A K M A:
sodik részről az az a keresőkről.

H A N I E S H A N I F E L E K E-
resek vannak az mi atiankban ?

Hat keres vagion kiben minden io Lelki es testi,
valaminekül zükösökbe foglaltatot, az harmá-
ban Isten diczsége valokat, az harmaban az mi
züksegünkre valokat kerünk, nem különben, minth
hog az törünnék ket tablaia vagion.

M E L L I K A Z E L S Ó K E R E S ?

Zentőttesek meg az te neued.

M I C Z Ö D A A Z I S T E N N E K
neue ?

Vág ú maga az Isten, vág az ú diczsége es tulaidő-
sagi, kikkel minden egieb, fele teremtet allarokról
meg valaztatik, mint imezek lehoua, mindenhalo,
veghetetlen bőlcsegű, irgalmas teremtő, meg val-
to es egieb effelek.

H iij Miczo-

MICZODA AZ ISTENNEK neuenek meg zentőlese ?

Ha valoban meg ilmertetik olliannak lenni amine-
műes meg adatik ú neki az dicrëseg mellies terme-
zet berent erdömböl.

H A N I R E N D B E L I D O L- got kerünk ebben ez keresben ?

N E G I E T .

- I. Hog meg taniczon minket az ú ismertetire.
- II. Hog el hitesse velünk amit magharul tanít.
- III. Hog az úighiet kiben magat meg ielentette minden teudgesek ellen rizta ertelémben meg tarczia.
- III. Hog az mit ú felöle tanunkunk minden ez világ ellen , hirdetsük prædicalliuks es bizuan valliuks.

L A M S Z E N T A Z I S T E N neue mind őrökke miert kerüük tahat megis hog meg zenteltessek ?

Igaz hog ú magaban Szent , de az mi meg romlot termezérünknek giakorta külömben reczik , azert magükert kóniorgunk hog nekünkis Senniek iessek lenni.

K I C Z O D A K N E M S Z E N- telik az Isten neuet ?

Sok rendben vadnak de kiáltkeppen ezek.
I Kik tagadgiak az eg Istenlegben az harom zemelt,
mint az Óidok es Törökök. II Kik

II. Kik nem ismerik Istenet az ū fiaert minden bünö.
snek kegielmesnek lenni.

III. Az kiknel ninczen az Isten igje, vag ha vagionis
hamis magiarazattal es emberi zerezelékkel meg ve-
zettek.

III. Az kik Isten igassaga ellen zugodnak prouidő-
tiaiat tagadgiak es az termezetnek folialahoz köte-
lezik az ū zabadlagat.

V. Az kik Istenrül vallast nem teznek, vag keduert,
vagi felelőmert, vag fösuensegert.

H A Z E N T N E K T A R T I V K
immar mics kereztienek az Isten neuer, mics
keriük megis hog meg zentelkesek?

K E T O K A E R T .

I. Hog meg sok hia vagion es iobban kel giarapo-
dnunk benne.

II. Egiebekertis kóniorgünk kik meg Zentnek nem
ilmerik lenni, hog mindenek diczöntleg az Isten ne-
uer.

**M E L L I K A Z M A S O D I K K E-
res?**

Iuión elaz te orszagod.

H A N I F E L E O R S Z A G A
vagion Istennek? Harom.

I. Hatalomnak orszaga melliel minden teremtet
allato-

allatokon iokon es gonozokon V R A Lkodik.
II. Diczsélegnek Orsaga meliben u maga mostis
lakozik es meliben az Aniazenteghazatis meg di-
cziöiti az feltamadas utan.

III. Kegielemnek orsaga, melliel az Christus a tal
ez vilagon vralkodik az Aniazenteghazban.

M E L L I K R Ó L Z O L E Z K E- res?

Kiualtkeppen az harmadikrul az kegielemnek or-
sagarul.

M I C Z O D A A Z I S T E N K E- giemenek orsaga?

Istennek oly gondviselése melliel Aniazenteghazat
giuit maganak az Enangeliom alkalkinek bûnec fia-
ert meg hocztuan es Szent Lelkeuel meg zenel-
uen, az Erdög ellen, bûn ellen es ez vilag ellen meg
otalmazza es az Erdök eletnek bodogsagara be vissz.

M I C Z O D A E L I Ö V E T E L I ennek ez orsagnak?

Io sicerenczeuel való zaporecsa es minden sele
valo ki teriedese.

M I T K E R V N K T A H A T S V M- ma sicerent ebben ez keresben?

Hog az Isten minden ellen az u orsagat ki teriez-
ze, ez eger vilagot hozza hedoltasa, az Erdög or-
tagat

34

Hagat röczia es Szent Lelkeuel Vralkodgick ben-
nünk.

H A N I R E N D B E L I D O L-

got keuanunk Istenul az masodik keresben ?

Negiet.

I. Hog giuicze es teriezze Isten az ū Aniazenregi-
gazat es minden ellensegi ellen meg otalmazza.

II. Hog az ū ighiet mindenfele ki boczaſa es præ-
dicaltalsa.

III. Hog az ū Szent Lelkeuel vionnā ſullion min-
ket hog igaz' polgari leheſſünk az ū orſaganak.

III. Hog az ördök bodogsagban be vigien minket
vg mint diczöſegnek orſagaban.

M I C Z O D A T A R T E L L E N T

az Christus orſaganak el iðueteliben ?

Az ördög orzaga,kinck vgian itten romlasat keuan-
niuk.

H A N I R E N D B E L I D O L-

got kerünk tahat az ördög orſaga ellen ?

Negiet.

I. Hog zabolazza meg az ördögét es az ū buzaiat ne
hadgia konkollial meg elegiteni.

II. Hog ne hadgion minket az ördög kezeben es ne
hadgion neki fezket verni az mi ſuuünkben,

III. Hog az ieslet ne engedgie a Lelck ellen vral-
uni.

I

III.

III. Hog az örök karhozatra ne velsön bénünket?
MELLIK AZ HARMADIK
keres?

Legyen meg az te akaratod, miképpen meniben, a-
zonkeppen földönnis.

HANI FELE AKARATTIA
vagion Istennek?

Ket fele.

I. Eggik tickos, kinek ha vegere nem mihetünk,
hadgiuk Istenre esjaz ü.bölcz tanaczara.

II. Masodik ki ielenteret akarattia.

HANI FELE KII ELENTET
akarattia vagion Istennek?

Ket fele.

I. Eggik közönséges minden rendbeli embereknek
es zemelieknek.

II. Tulaidon es kinek kinek hiuatallia szerent valo.

HANI FELE AZ KÓZON-
seges akarattia az Istennek?

Harom fele.

I. Töruen szerent valo.

II. Euangelium szerent.

III. Kör mind kettesnek.

MICZODA ISTENNEK
töruen szerent valo akarattia?

Aztiz

Az tiz paráczolat kirbl azt mődgia Christus Mat. 19.
Ha be akar az eletben menni tarcz meg az paranczolatot.

MICZODA AZ EVANGE- liombeli akarattia?

Szent Ianosnal meg tanit erre Christus monduan.
EZ az Istennék akarattia, hog minden valaki lassia
az fiut es hizen ū benne el ne vezzen hanem őrök
elere legien.

MICZODA AZ MIND KET- tő lserint valo akarattia?

Hog az egez aniaszenteghaz es minden kereztienek
kerezti alat es haborusag alat ellienek ez vilagon.

MICZODA MEG LETELE az Isten akarattianak?

Semmi nem egieb hanem annak be telliesitese am-
mit parancsol es keuan.

MIERT KERIVK AZ THA

meg kel annak lenni amit ū akar nalük nekülis?

Igaz hog az ū mindenható akarattianak senki ellené
nem alhar, de minckünk az keveset haznalna, azerr
keriük ūret hog az mi akaratunkatis eggiút iartassa
az őuevel hog iozagosint engedhessünk ū neki, mint
az menniejeremtől allatok.

HANI RENDBELI DOLGOT
kerünk Istencül? Negiet. I.Hog

- I. Hog meg tarzon minket az u akarattianak i-smeretiben es az Christus Iesusbeli bizodalomban.
 II. Hog epicze meg az mi meg romlot akaratukat hog ez utan nem az mi akaratunkat sem az őrdögert hanem csak az Istenet kbuethessük Szent eletunkel.
 III. Hog az mi ritstre hiuot bennünket u segitsege-uel abban hien eliarhassunk.
 IIII. Hog az kerezt alattis őrulliunk es u neki halakat agionk.

M I T V L K E R I V K H O G I S-
 ten meg őrizzen minket?

Az mi akaratunknak es az őrdög akarattianak lete-letül.

H A N I R E N D B E L I D O I G O T
 kerünk hog Isten eltauoztalon?

Negiet.

- I. Az Istennek, siaban valo akarattianak tudatlansa-gat.
 II. Az őstnek akarattianak meg telliesiteset es az zolgaij vag kezeritesbol tamador engedelmet.
 III. Az hiuatalban valo vag tunialagot vag alnok-sagot.
 IIII. Az haboruslagban valo zugodaft es bekerelen-seget vag az ketlegben esest.

M I E R T M O N D G I V K H O G
v g

vg legien it ez földönkis az ū akarattia mint
meniben?

Mert az mennieci Szent Angyalok es az kereztinek
knek lelkek örömest mindenben engednek Istennek
es abban az zentsegben mind örökke meg maradnak
valtozas nekül.

M E L L I K A Z N E G I E D I K keres?

Az mi mindenapi kenierünket ad meg nekünk ma:

M I C Z O D A A Z M I N D E N napi kenier?

Eg ighuel monduan valami testnekkapitalasara es
ez vilagi eletünkre keuantatik mint etel,ital,ruha,
zat,hazassag,io magzatok,szolgak,szolgakok,fcie-
delmök tisz tarcok,ranijtok,mesterek,deakok,oruo-
sok,bekeseg,ess,hozzu elet es egieb effelek.

M I T K E R V N K S V M M A S Z E- rent ebben ez keresben?

Hog Isten miképpé terömpette testünket azókep-
pen elis tarzia es valami ez vilagi eletünkre bük-
seg minden meg agion.

M I E R I T M O N G I V K M I N- den napnak es mire kerüük hog ma agia ezt ez kenieres?

I. Hog tisztunk kouul az holnapi cledelunkrol ne
I iij legiunk

legiünk zorgalmatossok még elegedetn az maiual
es az holnapit Istenre bizuan.

II. Hog az telhetetlenseget eltauoztasuk.

III. Hog meg ercziuk hog minden nap szükölköd-
dünk Isten legilege nekül.

HOG ILLIK EZ ÖZVE HOG

Istencülis keriük es mienknekis mongiuk?

I. Mert noha nem erdömlenük de Isten iokeduebbel
nekünk Santa es ig mienke tötre.

II. Mert az mi minden napi abrakunkal meg akaruk
elegedni es az mas ember kenieret gonozul nem
keuanniuk.

MIERT KERIVK ISTENTVL ha masut azt mondgia hog munkankal kerelsük?

KET OKAERT.

I. Mert hazonalan volna minden faradlagunk Isten
aldafa nekül.

II. Mert ha zinten torkig ülnenek az kazdagsegban-
nis, vgyian nem taplaltatnank eletunkre, halsten nem
adna erőt az keniernek.

HOG HOG KERHETNEK az gazdagok napi kenieret kiknek eg nihan eztendöreis valo élelessekis vagion?

I. Mert zinten tarhazokbolis ki veheti Isten.

II. Mert hazatalan es erőtlé minden eles Isten nekül.

Mellik

MELLIK AZ ÖTÖDIKKERÉS?
Bocszásd meg az mi verkeinket miképpen micsmeg
boczatunk az mi ellenünk vettetteknek.

MICZODA AZ BVN?

Minden fogiatkozas auág gondolat, auág keuan-
tag auág czelekedet. vala meli az Isten tőruenietül
el tauozot, kiert Istennék haragia es őrök karhozat
ballot az emberekre.

MICZODA AZ BWNNEK
meg boczataffa?

Semmi nem egieb hanem az bünnek soldgianak ki
az halal meg senkelesse.

MITKERWNKTAHAT
summa szerent?

Hog az mi Szent atiank szomunkre ne vesse az mi
búneinket hanem meg kezielmezuen minékünk in-
gien az úfianak az kózbé iaro Iesus Christusnak er-
dőmeiert tarczion minket igazaknak ennek vtanna!

HA AZ ISTEN EGZER MEG
boczatta az bűnt, miert vntattiu megis min-
den nap erette?

I. Mert noha az bünnek soldgiat meg engerte Isten,
de mig ez vilagonk elünk az vionnan súlyos vtan-
nis bennünk marad az bünnek giökere, ki ottan ottá
giúmölcsöt meg mutattia, kiert halalt erdőmenenk

II. Mert

I. Mert azokért is keniergünk kik még az bűnben elnekk, azért keri mindenikünk, nem csak az en bűncímnek boczanattiat hanem az mi bűncinknek boczanattiat kőszönleges igiuel.

M I E R T T E Z Z W K E Z C Z I K .
kelt hozza, miképpen nincs még boczatunk ellenünk vetteteknek vallion az mi meg boczata sunke oka az Istenenek?

Semmi keppen nem mert ezt csak az Iesus Christus erdeme nieri mi nekünk, de ker okaert cezzük ezt hozzaia.

I. Hog az mi tiztünkröl még emlekezzünk és ha mi bűnkődünk Isten kegielme nekül mi se legiünk engezelhetetlenek az mi selebaratunkhoz.

II. Hog az mi bűneinknek boczanattiarul bizonosok legiünk meg ismerű ezt az czegererül, mert mint hog termeszter zér ent bozzuallok vagyunk, azóképpen ha szelidek vagyunk az Szent Leleknek czelekedetit mi bennünk meg tapasztalhatunk esez gőkeretis hog Isten fiai vagyunk.

M E L L I K A Z H A T O D I K E S
vtolso keres?
Ne vig minket keserteriben, de zabadicz minket az gonoztul.

M I C Z O D A A Z K E S E R T E T ?

Az

Az pokolbeli őrdögnek oly meselerlege, inczelkedése es crelekedeti meliben az embertőket bűnben cíteni es Istenül el zakaztani igiekerzik.

M I T K E R V N K S V M M A S Z E - rent ebben ez keresben?

Hog az Isten vag ne boczasson keseretet reank; vag annit kit elbenuedhetünk, es anni erdueleppitzen fel hog az őrdögnek minden tűzes nilai ellen giázódelmesek lehessünk es az gonoziul meg zabdulliunk.

M I T E R T E Z A Z G O N O - zon?

Az gonoz vag az őrdög vag az bűn, vag mird az kettő, mert mind ez kettőtől füg az miniaualiank es keseretünk.

H A A Z G O N O Z T V L F W G az keseret, miert kerük ráhat Istent hog ü ne vigien az keseretben?

Mert Isten kezeben vagion mind az keserőnek üstöke smind az erő kiuel ellene alhatunk, azerazkorrónnis czak annira boczattia reank az menire neki teczik.

V G I A N S O H A S E N K I T nem keserte Isten?

Soha senkit nem az bűnre es vezedelemre, de ke-

K

tert

sert probaert hog meg lassa mint vagunk az hitben
beretiuke úter bűünk zerent, vag nem Es hog fel
serkenczien az alombol, es hog giakorollió bennün-
ket minden ioban, ig keserette meg Abrahamot
paranczoluan neki hog meg őlnetit fiat.

AZ MI ATIANKNAK HAR-
madik reszérül.

M I V E L E R Ö S S I T I M E G
Christus az mi atiankat?

Iniez igikkkel, mert tied az orszag es az hatalom es az
diczoleg mind örökün örökke Amen.

M I E R T M O N G I V K H O G
öue az orszag?

Az mi biztatasunkert emlekeztettük útet az útizti-
re hog minek vitanna ú az mi Kiraliunk, mint iob-
bagira vilélien gondot es le az ördögnek se ez vi-
lagnak ne hagjon puztitani bennünket, ki külömben
nem lehet hanem ha meg agia az mit kerünk az i-
madisagban, azert mint hog igaz kiral lehetetlen do-
log volna hog meg nem halgatna kerelünket.

M I E R T M O N G I V K H O G
öue az hatalom?

Mert az orszag otalmazasara nem eleg czak azaka-
rat, mint lattiuk ez vilagon hog sok Kiraliok akar-
nak otalmazni orzagokat de czak hiabá mert nincz
ereiek

ereick horza, azert hog nagiob batorsagunk legien
mind ezecknek meg niereleben, mindenhatosagarul
teleunk vallaſt Istennek.

MIERT MONGIVK HOG Sue az diczoſeg?

Minden czelekedetünknek es keresünknekis vege,
az Isten diczoſege, tugiuk penig hog Istenis minden
az ū diczoſegere czelekedik. Azert ezzelis bizaratiuk
magukat hog mint az 8 diczoſegere vagio kerelunk
es arrul soha el nem feleketdzik ig meg adgia vala-
mit ū tule kerunk.

MIERT MONDVNK AMENT leg vtolzor?

Az amen annit teszen mint vg legien auag meg le-
zen, azert ket okacrt vegezzük el ezen imadlagunk-
kat.

I. Hog burz osagunkat ezoknek meg nierelehez es
Isten diczoſegehez meg ielenczük.

II. Hog bizonsagot tegiunk az mi hitunkrol es ro-
menlegunkrol hog semmi ketlegunk czeckben ne-
kunk ninczen.

ERTEM IMMAR AZ MIA tianknak magiarazattiat, de mond meg eg re- uid summaban szitis, han dologgal kel kezul- nunk az imadlaghoz ha azt akariuk hog Isten- vel kedues legien? Hettel. K ij L

I. Istennek igaz ismeretiuel, hog Isten az kie mi imadunk ki az atia, siu es Szent Lelek meg ismeretsek.

II. Igaz alazatossagal,ki ramad az Istennek iga-
saganak es az mi bündös volükknak igaz ismeretiböl.

III. Szünek igaz aitatossgaual, hog idestoua ne gondolkodgiünk akkor mikor Istennei bezellünk.

III. Igaz bittel, hog noha bünöldök vagyunk de az Iesus Christusert Istennek kedueben iutottunk, es kóniörgetünkis meg halgattatik.

V. Zent elettel, hog eletünk eggyüt iarion imadsgunkal.

VI. Istennek akarattia szerent valo keressel, meg gondoluan ha ninczen Istennek es az nii iduösségün knek ellene amit kerünk.

VII. Vegig meg maradassal es az kóniörgesben valo el nem faradassal.

A Z S A C R A M E N T O M O K-
rul es az kereztsfegrül.

H A N I F E L E E Z K Ó Z Z E L
zerez Isten hitet mi hennünk az iduössegre?
K E T T Ó V E L .

Az igiuel es Sacramentommal.

M I C Z O D A I G I T E R T E Z ,

Az töruenta es az Euangeliomot kikrül immar hal-
lottunk.

Miczo-

MICZODA AZ SACRAMEN-

tom?

Istentül zerezterőt Szent czelekedet melliel Isten az ū igiretit niluabban valoua terzi es meg erősiti az veud zemelieknek penig hitőket vég mint bizonios peczettel meg confirmallia;

HANI DOLOGNAK KEL

Ienni minden Sacrementomban?

NEGNEK.

I. Iginek.

II. Elterő allatoknak.

III. Christusnak az üerdőmeuel egierőmben.

III Czelekődenek.

HANI AZ SACRAMENTOM?

Kettő az kerezsleg es az Vr vaczorai.

MICZODA AZ KEREZTSEG?

Christus lelűstul zerezterőt Szent czelekedet, kiben küllő vizzel való masogaras vagion az Isténnek igi-
ró igieuel egierőmben, meli czelekedetrel bizonla-
got tezen Isten az ū solgaianak Isaiá alcal, hog azt
az szemelt az kit mosogatnak fiaua fogatta, bûnét
meg boczatta es vionnan hulte az őrök eletre.

MICZODA IGIKKEL ZER-

ze Christus az kerezsleget?

Imezőkkel. En tegőder körözöllek atianak es fiu-

K iij nak

nak és SZENT LELEKNEK neueben.
MICZODA ERTÉLMÖK
vagion ez igiknek?

Az Isten ki atiaſiu es Szent Lelek az tanito alkalt aze fogadgia az kerezteſkődő ſemelnek, hog Istene lezen ki mind Lelki es testi ſüksegere gődot akar viſeltai Vizontag az kerezteſkődő zemeli azt fogadgia hog ūis soha röb auág mas Isten az atianal, fiunal es Szent Leleknek nem akar ſem ismerni ſem ſereſti ſem fehni ſem cíztelni az ū paranzzolatia zerent.

MICZODA ELTETŐ AL-
latbol zerze Christus az kerezſeget? Vizból?

MIRE VALO AZ VIZ?

Iegzi az Christus veret es az vizbeli külfömosogaſtas az Christus erdeſmeuel bőrziőr tizasagot mi bénünk az az á Lelki kerezſeget.

MINTHA KET FELE KE-
rezſeget mondanal lenni?

Vg vagion. Eggik külfö masik belis, eggik az tanitotul lezen masik az Christustul, mint kereztelő laſnos mongia, Math. 3. En titokter kereztelek vizzel de az C HRISTUS kereztel titokter Szent Lelekkel es vízzel.

HANI DOLOGBAN AL AZ
Lelki kerezſeg?

Ketib-

Kettőben, az bűnnek boczanattiaban és az vionnan
Sülyeresben.

HONNAN VAGION AZ bűnnek boczanattia?

Az Christus verenek altala mint Szent Janos mód-
gia, az Christus vere mosogat és tisztít meg minket
 minden bűneinkről I. Ioan. i.

HONNAN VAGION AZ vionnan Sülyeres?

Az Christus halalatul temeslegetől és fel tamada-
satul mint Szent Pal tanít Kom. 6. Mert az mi o
tervezetünk meg hal és éggútt remetetik az Chri-
stussal hog többé ereje ne legyen, az ú fel tamada-
satnak penig erejeuelmies föl tamadókaz vijeletre.

AZ K V L SÓ K E R E Z T S E G- nek mi körzi vagion ezekhez?

Bizonios iele, pocieti es zalogia az különböző mosoga-
tas minden az bűnnek boczanattianak és minden az vion-
nan zúlyesnek, mert vionnan Sülyesnek ferdeiene-
kis nevezí az Szent Pal. Titu 3.

M I K E P P E N?

Mind az kettőhöz hasonlatossága vagio az viznek,
es vizzel való mosogatásnak, mert mint hog nincs
iob ezkör az testi zennek el mosásara az viznel,
íg az bűnnek el törleszre az Christus verenel, Ismeg
mint

mint hog az kereztelkedő zemelinek sejet el merítik az vízben, de meg fel emelik, így ielenetük az mi halálban való merítésünk és abbol való meg elejtésünk az ezt a es vij eltre.

H O G H O G L E H E T V N K mi rezelük az kerezségen?

Az kisde kerezségek köz mindenek, de az lelkik kerezségek el vetelehez hit és poenitentia keuantatik.

M I N D E N E K B E N N E .

Az öreg emberekben kialakíppen, mert az kisdekkben ha zinten illjen hit és poenitentia nem lehetis, mint az öregekben mind az alacskák hog ideuel hidgenek és tarczanak poenitentiát meg emlekezuen az reghik kerezsélegnek vegiról zabado meg kezeztelkedheknek.

B I Z O N I C Z M E G H O G M E G kel kereztelni az kizdedeket is?

I. Mert az Istennek frigie zinten vég nez az magzatokra mint az bűlekre tahat az frignek pecsétit sem kel tölök meg vonni.

II. Tuggiuk hog az körniül metelkedesnek nincs napon meg kellet lenni, az körözések penig az körniül meteles lieben zallot.

III. Niluan vagion hog az kerezségek által zamatunk az Isten haza nepe kérze, tahat ha az kis dedek-

dedek tagjai az Aniašenteghaznak az kereztséget is
fel kel venni.

A Z V R VACZORAIARVL.

Miczoda az Vr Vaczoraija?

Christus lelustul zerezteret Szent czelekedet, meli-
ben Isténnek igienek általa az kenier es az bor Chri-
stus testeue vereue vég zentőlletik hog valaki testi
zaiaualazt az kenieret es bort ezi es izza, vgian aró
Lelki zaiaual az az igaz hittel legie es igia az Chri-
stus testet veret ki mi erőttünk függdt es ki om-
lor az kereztsfan, bűneinknek boczanartianak
bizonsgara es hitünknek erőssegere.

H A N I D O L O G K E V A N T A-

tik az Vaczorahoz? Neg.

I. Az Ighe.

II. Az elterő allatok.

III. Christus teste vere?

IV. Az czelekedet.

MICZODA IGIKKEL ZER-

ze Christus az ú Vaczoraiat?

Meg írtak azokat az harom Euangelistak es Szent
Páliien modon. Az Christus Jelus az eztakanak
estueien mellien elarultatek veue az kenieret es ha-
lakat aduan meg szége es ada az ú tanítuaninak mő-
duan, vegitek es egitek es az en icslem kiti erő-

L

terők

retök halálra adatik ezt miellették az en emlekezettőmre.

Azonkeppen az pohartis mintek vannak Vaczoralt volna monduan. Ez az Pohar vij Teslamento az en vcremben, ezt miuellietek valamenizer izzatok az en emlekezetemre.

M I H A Z N A V A G I O N A Z
elhető allatoknak az Vaczoraban nem talalhatnánk hazunknalis kenieret es bort?

Igaz hog talalnánk de mas hazna vagion az Vr vaczoraiabán az keniernek bornak hog nem mint az te hazadnal mert it az Iesus Christusnak testenek kepet viléli, annak tiziüben iar es annak bizonios zalogia, peczeti es iele.

M I N T H A A Z T M O N D A
nad hog az kenier es bor IEL, az Christy teste vere iégzet dolog legien az Vr vaczoraiabá?
Azt mondom ugianis, mert minden Sacramentumot ig zerzet az Isté hog kiföldi es belsö testi es Lelki, földi es mennici allatokbol allianak, ig az Vr vaczoraiabannis az kiföldi testi es földi allat az kenier es bor, es iele az Christus testenek verenek, ki belsö Lelki es mennici kenier es bor melliel caplalatik az mi Lelkünk az örök eletre.

Lam

LAM A Z C H R I S T V S N E M
ielnek hanem v̄gian ū testenek verenek no-
uezi az kenieret es bort?

46

Igaz mere az íras az Sacramentomokrul ig zekor
zolni, hog az mi az iegz̄et dolog neve volna az iel-
nek tu aidonitria es vizontag az mi az iele volna az
iegz̄et dolognak, az az á iel es iegz̄et dolog egmalsal
közlik neveket, Ig frignek mondja az körnül me-
telkődest maga czak iele az frignek: Az paradicō-
beli fat eletnek faianak noha czak iele volt az elet-
nek: Az kú siklat Christusnak, az Christust barának:
Az körözséget vionnā bűletesnek férđdēienek: Az
Pohart vij Testamentomnak.

M I O K A E R T Z O L I G A Z iras?

Az hasonlatosságról meli vagion az iel közöt es az
iegz̄et dolog kezet.

M I C Z O D A H A S O N L A T O S- ság vagion az kenier közöt es az Christus te- ste köret?

Ez hog mikeppen nincz testünknek taplalásara iob
eledel az kenierrel, v̄g nincz töb ezkész melliel az
mi Lelkünk taplaltatik az érök eletre az Christus
testenel, mint Christus mondja. En vagoik az elö
kenier ki meniorzagbol zallottá ala, valaki ezik ez

L ij kenier-

kenierböl örökké el, es az kenier kic en adok az en
testüm Ioan. 6.

MICZODA HASONLATOS:

saga vagion az bornak az Christus verehez?
EZ hog mint az bor szomorúságunkat meg oltia, re-
stünkertis taplallia es megis vidamittia, azonkeppen
czak az Iesus Christus vere vezi el az mi Lőlkünk-
nek bünnek miatta valo szomorúságat, es taplallia
Lőlkünköt es vidamittia es vigaztallia meg minden
szomorúságban.

NEM LEZENE INKA BVA:

lam, valtozas az kenierben es borban vag pe-
nig eggiesüles az ielekben es iegzett dolgok-
ban?

Sem valtozas sem eggiesüles nincz eg czeppis, mert
az kenier es bor termezer szerent vgiā ollan kenier
es bor mint az elüt es szinten olij tauol vagion az
Christus testetül mint menorzag ez földtül, noha
titzi szerent Christus testenek verenek nevezzik.

HOL VAGION TAHAT AZ

Christus teste ha nincz az kenierrel es borral?
Menorzagban vagion az mint az iras es az Apa-
stali Credo tartia.

TAHAT CZAK AZ KENIE-

rer esbort ezzük izuke mi az vaczoraban?

Nem

Nem czak azt hanem egzersmind az Christus testet
veretis, vbian azont á ki ar kereztan aldozot erdt-
tunk.

M I K E P P E N ?

Mint hoḡ ket fele az etel, Lelki es testi, azonkepp̄
ket fele zaiunknak es fogunknak kell lenni, testi za-
iunkal ezzük es izzuk az kenieret es az bort, Lelki
zaiunkal ki az igaz hit ezzük es izzuk az CHRISTus
testet veret. Ennekül ha zazzor iarunk az Vr azta-
lahozis semmit egiebet nem vesünk el az keniernel
es bornal, aztis penig karhozatra mint Iudas.

H O G L E H E T A Z H O G M E G
chessük ihasuk az Christus testet veret ha me-
niorzagban vagion?

Ez az hitnek tulaidonlaga hoḡ az rauol valokatis,
söt az iðuendőket is ielen valokka tegie, íg mongia
Szent Pal, hoḡ az Sidok az puztaban vbian azon
Lelki eledelet ötrek ittrak az kit mi az Christus iesust,
noha sok þaz eztõndeuel zületet az vran, azert zin-
te meniorzagbais meg fogiuk es hozzank kapczol-
liuk hittel az iesus Christust.

H A C Z A K H I T A L T A L E-
hettiük es ihattiuk az Christus testet veret,
nem ezik izzake az hitetlenek?

Soha eg sem söt, mikeppen hoḡ elö test az Christus

L iij

teste

testet azonképpen ha még elhennék Ekis elnenek alála, de mint hog Christusnak semmi közü nincz az Belialnal, ig nem közli azokkal az ú Szent testet veret mint ollian ellensegiuel.

M I H A Z N A T V E Z Z V K M I

az Christus testenek verenek meg eteleneki-talanak?

I. Hog az elettel ki az ighe Isté az ú testenek verenek altala nem különbé eggielülönk mint az czatorna altal az kut fűböl rezesülünk az vizzel.

II. Hog ig mienke tezzük az Christust minden erdőmeuel, kereset iozagiual, az az bőlczeleggel, igassaggal, Szentseggel es valtsággal egietőmben hog mi az Christusban lakozunk ú penig mi benünk.

H A N I F E L E C Z E L E K E D E T.

ból al az Vr vaczoraia ?
Kettőböl. Eggyik az ozogato szemelieke , masik az yevd kerezsieneke.

M E L L I K A Z O S Z T O G A T O

szemelieke ?

Vgian azonok kiket az Christus czelekedet.
I. Mert előzdr halaadassal meg kel lónteni az kenieret, az az meg magiarazni az Istennek zörzletek hog immar az kenier es bor nem tested tapasara hanem

hanem L Ó L K Ó D iduessegere szolgali.

II. Meg kel zegni az kenieret.

III. Adni kel az veusz zemelicknek.

III. Hirdetni kel az Christus halalat erdömer.

M E L L I K A Z V E V Ó Z Ó M E - licknek czelekedeti?

I. Meg kel magokat probalni.

II. El kel venni az kenieret es bort es meg, kellené
ni es innia:

III. Az Christus halalat kel emlegetni.

H A N I D O L O G B A N A L A Z meg probalas? Haromban.

I. Hog ki ki meg ercze mit zerzet es mi vegre zör-
zötte Christus ezt ez vacorat.

II. Hog igaz hittel iarulliun ez lakodalomhoz.

III. poenitentiat tarczon es minden bűneit el hág-
uan ennek vtanna zanzandekkal az bünben ne
ellien.

M I E R T K E L M E G E N N I E S innia az kenieret es bort?

Hog ez lahato czelekedet ahal Szent Lelöknek er-
rieböl meg ercziuk meli erös eggiesülesünk vagi-
on hit altal minekünk az Christus Jesus testeuel ve-
reuel, nem különbönen mint hog az mit meg ezünk
meg izunk mi testünk verünke valik ig hog az isét

Pallal

Pallal kerkődhessünk zabalon : Ammit en immar
elek nem en előm hanem az ki en bennem el az
Christus.

HANI VEGRE ZÓRZÖTTE

Christus ezt ez külöö vaczorat? Ór vegre.

I. Hog az Istennek igiretinek es az Christus erdő-
meuel kereset ioknak lathato iele legien.

II. Hog az mi hitünknek zalogia es peczeti ezközö es
erőslege legiē bününknek boczanattianak es Szér Le-
lek alkal vionnan bülerelünknek el hitelere, nem kú
lombón mint az sejedelem meg peczertli az üigire-
tit es donacioiat.

III. Hog az Iesus Christusnak halalanak emleke-
zeti legien.

III. Hog az Ania Szenteghaznak tarsalaganak kő-
tele es czimere legien.

V. Hog az Atiasiu zereternek zalogia legien, mint
hog mindenian eg aztalrul es eg kenierból borból
czunk es izunk.

AZ VR VACZORAIA VTAN

valo hala adasa az Ecclesianak?

Halakat adunk te neked örök mindenható vr Isten
mi vrunk Iesus Christusnak Szent Atia hog min-
ket bünös emberi nemzetéget olijigen zeretel, hog
az te eggietlen eg fiadat, bő/cselegedet kepedet es
abraza-

abrázatodat az Iesus Christust mi erőttünk bocztat-
rad ez vilagra ki az emberi testet föl veuen az zúz-
nek meheból meg halna az kereztan az mi valczá-
gunkert, hog ísmeg te veled meg bekellenen az ú
erdőmenek általa es mostis ennek az ú dragalatos
testeuel, vereuel raplaltad az mi meg ehőzöt et zo-
miuhozot Lőlkünket.

Iollehet penig melatlanok vagiunk az mi sok
bűneinkert es halaadatlansagunkert, kikkel enni io-
kat czelekednel, mind az alcal megis vgian azon te
irgalmasagodban bizuan es az te fiadnak erdőme-
ben kóniőrgünk te neked mint edes atianknak, hog
ez vtannis viseli atia gondot reank es búnünket meg
bocztuan Szent Leleknek ereieböl elkes minket
az te fiadnak testeuel vereuel, hog ú vele iobban
iobbá naprul napra eggieslulen, it ez vilagonnis zé-
tül elhelsünk te előtred, Es ez vtannis vitettetuen
az regi zentőknek es Szent Angyaloknak tarlasaga-
ban, diczirheßünk, aldhassunk es fel magaztalhalászük
regédet, Szent Fiaddal es es Szent Lelekkeddel egie-
tőmben mind örökün örökke, Amen.

AZ TESTNEK FÖL TAMA-
dasarul.

MI VEGI VAGION ENNEK
M az ke-

az kereztienieni hitnek es vallásnak kit ezké-
dik tanultunk?

Erre meg felel Szent Janos könyvnek huzadik re-
szében monduan. Ezek azert irattattanak meg hog
hidgierők az Iesust az Istennek fiat Christusnak len-
ni es hog hiuek leuen eletörök legien az üneveben.
MICZÖDA ELETÖT EMLEGET?

Nem az testi eletöt mert az bűnert meg kel ko-
stolnuk az halalt az testit, hané az örök eleröt meli-
re, az Christusul vitettetünk az testnek fel tamada-
fanak vranna.

**FÖL TAMADNAKE AZ HI-
TELENÖKIS?**

Fel tamadnak minden embörök iok es gonozok
mert mindeneknek allani kel az Christus iüld zeki
eleiben.

**MI HAZNA VAGION TA-
HAT AZ MI HITÜNKNEK ES SZENT ELETÜNKNEK HA
AZOKIS FEL TAMADNAK MINT MI?**

Az fel tamas köz de az vegi külböbz mert az hitel-
telenek örök halalra, tüzre es begienre tamadnak fel
az hiuek penig örök eletre, holot az Istent zinrül
zinre lattiuk, ki ollijaikat kezítöt mi nekünk,

kiker zem né latot, fül né hallot, embörök-
nek/siuie csek meg sem gődolhatot.

A M E N.

Ksuer-

KÖVETKEZNEK EGNE

han kóniőrgeseknek es halaadassoknak
formai,kikkel elhet az keretien
embör le sekreben,sól köl-
teben,es etelenek ita-
lanak ideieben?

REGGELI IMADSAG.

HAlakot adonk te neked mi mennei Szent atiák,
hog minket ezeiel,minden Létki, es testi veze-
delemiül, es az őrdögnek merges nijáitul meg őri-
zeti, az te Szent Lelkednek belföld vezetéseknek es
Szent Angyalidnak kylső zolgalatioknak általa: Es
hog ez el mult ecczakanak leterege után,eghessége-
ben es bekesegben ez mai napnak első oraiat attad
erhetnünk,kiert legié aldor az te neued mind őrök-
ke. Annak okaert ez mai napponnis te neked aian-
luk magunkat, es kerék tegedet az te Szent fiadnak
az Iesus Christusnak altala, hog miképpen mostan
az te napodnak feneuel, ez eghez világot meg vi-
lagosítottad, Ig Szent Lélkőddel világosít meg az
mi homalos el menket, es vég biriad az mi akarau-
kat,hog ez eghez napot te neked zolgalhassók,igaz
hittel,io Létki esmerettel, es selebaratoknak io
pelda adossonkkal haznalhassók: Hog valamit nap
eltyg elindyrönk legien minden az te tiztesegedre.

M ij

Annak

Annak fölölte ag erðum nekðnk hog az mi hi-
uatalonkban el iarhassonk, es az mi tiztðnk zerinc
valo munkankon legen az te aldassod, ne elsek hia-
ban reggel fel keleßðnk es faradsagonk, hanem ze-
rezzesek meg az mi minden nap i kenerðnk. Olal-
maz meg az ðrdðgtül, gonoz emberekrül, níluan
valo es tick osellen seginktül, kylsebsegðrül, karual-
lastul es minden nauatalul es az el kezdet Lelki iok
ban neuel es epijcz minket iobban iobban hog tel-
lies eletðnkben minden erzekensegðnk indulatonk
zolassonk es czelekedetðnk eggezzen az te akaratod
dal, meg bocztuan kegelmessen minden nap bñne-
incket es fogatkozasfunkot, mind addig a mig minden
ellenséghinktül meg zabaduluá valoban eggelülonk
az mi feiðnkkel az Christus Iesussal mikor az ðrók
igassaggal es artatlásaggal tókelleteesen meg coro-
naztuan, diczirðnk es magozralonk tegeder Szent
fiaddal az Szent Lelkreddel egeremben az bodogsag-
ban. Amen.

EST VELIKÖNÖRGÉS ES hala adas.

Halakot adonk te neked mi mennei Szent atiank,
hog minket es Mai napon, az ðrdðg alnoksagatul,
es minden vezedelemítül meg ðrizuen, nem czak re-
sti kenierrel hanem Lelkiueli taplaltal az ðrók ele-
tre.

48

tre. Es kerőnk tegedet, hog ha valamibec te el-
lened vereitőnk volna, auag rizezőnkbe hiuen el nem
iartunk volna, minekőnk kegelmessen meg bo-
czass, fiadert, az VRIES VS CHR ISTVS
Isert. Es aggad hog mi keppen az ecczakat az meg
farat termezetnek niugodalmara terőmtőted. Ig
az te segytslegedbül mint testőnk eghessegben azó-
keppen Lölki esmeretőnkis nughásek czendesseg-
ben. Mind az által ne engegged, hog az mi zeme-
ink, vag az alomban, vag az testi gondorúsegben, es
batorlagban vég merűdliónek, hog therülad el felter-
kezziőnk. Sör, hog az meg farat termezetnek, merte-
kletes niugodalma meg leuen, vég vigazzonk Lel-
könkben, hog mind gódotlatonk mind testőnk, mind
almodassonk tizta legen az fertelmessegül. Vege-
zetre engegged, gog az holnapi napot, erhesük be-
keuel, meliben ísmeg hyatalonkban el iarhalsunk,
es tegedet diczirheßőnk. Ezekben halgas meg nin-
ket mi kegelmes Atiank, az te Szent fiadnak az mi
Vronk Iesus Christusnak általa. Amen.

A Z T A L A L D A S, Á V A G A Z
kereztien embernek etele előt valo imadsaga.
Kegelmes Atia Vr Istén, kire neznek mindeneknek
zemei hog meg aggad kinek kinek eledeleker alkal-
matos időben, teriez ki mi reank fiaidra az te alda-

M iij

fodat;

sodat : Es mi keppen minden őllatokot az hincnek
eletekre teremtetteél, azonkeppen es mostani ele-
tünket, es italunkot, zenteld meg az mi taplalafun-
kra. Es engegged hog merek kleresseggyel, es iozan-
saggal, es io Lőki esmerettelelliönk az te ajádekid-
dal, hog fő gondonk legen az Lőki kenierül kiuer
az őrök elemek remensegre taplaltatunk, az te Széz
fiadnak az mi Vrók Iesus Christusnak alkala Amé.

ETEL VTAN VALO HALA adas?

Vram Isten, kinek zaiabul zarmazot ighiuel el em-
ber halakot adonk te neked, az te io tetemenidrul,
mellieket beűseggel ozogacz minekönk te fiadnak
es mostannis naponkent meg elegytuen minket az
te iouaiddal, meg bizonitod, hog te vag meg tarto-
ia mind es vilagist, mind őrökke valo eleknek, az
menei kenier altal. Kerőnkis thegeder, hog vég el-
liönk az te ajandekiddal, hog ez vilaghoz ne raga-
zkoggunk, hanem enielhelsük fől te hozzad az mi
elmenknek zemeit, es tellies eleknben vi-
gazhassonk igaz kittel, es io Lőki e-
smerettel az mi meg valtonknak
az Vr Iesus Christusnak
el iőuetelire.

A M E N.

AZ NIOMTATASBANE

Iset verkeknek iccczese.

Litera A pag. 3. ver. ii. Naika helietoluas, Niaka
vers. 9 pro attulni, attul.

Pag 5. v. 3 pro. azt, azert,
pag. 6. ver. 19. pro engem, En.

Litera B. Pag. 4. ver. 10 pro i. Ioan. 4. oluas i. Ios. 5.
pag. 7. ver. 14 pro tulaidősaga keppen, oluas tu-
laidonsagi eppen. Pag 8. v. 18. rro az, bluas azt.

Litera C pa. i. ver. 17 p züksegénbé oluas züksege-
geben. Pag. 3 ver. 6 p felel, felsl. vs 9 p zolot züldt.

Pag. 6. ver. 15. p terömtötte oluas terömtöt.

Pag. 8. ver. 1 pro serege teremre, sereget terem-
tötte.

Litera D. Pag. 1. vers 1. p Az, Es.

Pag. 8. ver. 3 pro oijoli.

Litera E. pa 5. ver 15. p emlekedeset, elmelkedeset.
pag 7 ver 24. pro ainankat, aniankat.

Li. F. Pag 2. ver. 22. p faiatlansagot, faiatalásagot.

Litera H. Pag. 1. vers. 21. pro Reez, Reeze.

Pag. 2. ver. 20 pro me nekünk meg nekönk.

Litera I. Pag 7 ver. 23. pro vilagonk vilagon.

Pag 8. ver. 8 pro okáé, oka.

Litera L, pag 3. ver. 20. pro kezet kőzdt.

Pag. 5. ver. 2. pro ar oluas az.

sodat : Es mikeppen minde
eletekre teremtetteél, azon
rőnket, es italunkot, zentelé
kra. Es engeged hog mer
faggal, es io Lőki elmeret
dal, hog fő gondonk legen
az őrök elemeik remensleg-
fiadnak az mi Vrók Iesus C

ETEL V T A N

adas?

Vram Isten, kinek zaiabul
ber halakot adonk te neke
mellieket beüseggel ozoga
es mostannis naponkent m
te iouaiddal, meg bizonito
ia mind es vilagist, mind őre
menei kenier altal. Kerőr
liőnk az te aiandekiddal, h
zkoggunk, hanem enelh
elmenknek zemeit, es
gazhassonk igaz hitt
Imerettel az mi n
az Vr Iesus
el iöu

A M

AZ NIOMTATASBANE

Iset verkeknek iccczele.

Litera A pag. 3. ver. 11. Naika helietoluas, Niaka
vers. 9 pro attulni, attul.

Pag 5. v. 3 pro. azt ,azert,
pag. 6. ver. 19. pro engem, En.

Litera B. Pag. 4. ver. 10 pro i. Ioan. 4. oluas i. Ioa. 5.
pag. 7. ver. 14 pro tulaidősaga keppen, oluas tu-
laidonsagi eppen. Pag 8. v. 18. rro az, bluas azt.

Litera C pa. 1. ver. 17 p züksegőnkbé oluas züksege-
geben. Pag. 3 ver. 6 p felel,felöl. vs 9 p zolot züldt.
Pag. 6. ver. 15. p terömtötte oluas terömtöt.
Pag. 8. ver. 1 pro sereg teremre, sereget terem-
tötte.

Litera D. Pag. 1. vers 1. p Az, Es.
Pag. 8. ver. 3 pro oijoli.

Litera E. pa 5. ver 15 p emlekedeset, elmelkedeset.
pag 7 ver 24 pro ainankat, aniankat.

Li. F. Pag 2. ver. 22. p faiatlansagot, faiatalásagot.

Litera H. Pag. 1. vers. 21. pro Reez, Reeze.

Pag. 2. ver. 20 pro me nekünk meg nekőnk.

Litera I. Pag 7 ver. 23. pro vilagonk vilagon.

Pag 8. ver. 8 pro okáé,oka.

Litera L, pag 3. ver. 20. pro kezet kőzdt.

Pag. 5. ver. 2. pro ar oluas az.

